

ΠΡΩΤ. ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΕ ΗΣ Γ' ΕΚΤ. ΣΕΙΡΗ

**ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ**

Πτυχιακή εργασία με θέμα:

« Ο θεσμός της ελληνόγλωσσας εκπαίδευσης στη Γερμανία ».

**Επιβλέπων Καθηγητής:
Γρηγόριος Α. Παγκάκης**

**Καθηγήτρια:
Σοφία Κοντογιάννη-Γκίκα**

**ΠΤΥ
ΚΟΝ**

Ανόβερο Γερμανίας Αύγουστος 2001

Πρόλογος

Η πτυχιακή μελέτη «Ο θεσμός της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Γερμανία» έγινε στα πλαίσια του προγράμματος εξομοίωσης του κλάδου ΠΕ 15 Οικιακής Οικονομίας, που πραγματοποιήθηκε από το τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου το καλοκαίρι του 2000.

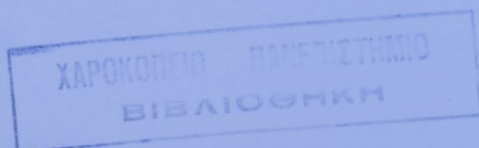
Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για την εκπόνηση της μελέτης αφορούν στα σχολικά έτη 1998-1999 και 1999-2000.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τη ΔΙ.Π.Ο.Δ.Ε. και ιδιαίτερα τον προιστάμενο διεύθυνσης κ. Μπαλίκo για τα στοιχεία που μου παραχώρησε.

Ευχαριστώ την οικογένειά μου για την πολύπλευρη συμπαράστασή της.

Τον καθηγητή μου κ. Παγκάκη, στον οποίο οφείλω την εργασία αυτή, θέλω να τον ευχαριστήσω θερμά, για την ηθική στήριξη, συνεργασία και ενθάρρυνση για την ολοκλήρωσή της, καθώς και την κατανόηση και συμπαράσταση που έδειξε για την απώλεια των γονέων μου στο διάστημα αυτό.

Σοφία Κοντογιάννη - Γκίκα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο πρώτο

Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Γερμανία

Εισαγωγή

Σκοπός

Φορείς

Κεφάλαιο Δεύτερο

Μορφές οργάνωσης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Γερμανία

1. Εισαγωγικά στοιχεία

2. Στατιστικά στοιχεία

2.1 Μαθητές

2.2 Τμήματα

Κεφάλαιο Τρίτο

Λειτουργία της Ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Γερμανία

1. Αμιγή ελληνικά σχολεία

1.1 Εισαγωγικά στοιχεία

1.2 Στατιστικά στοιχεία

1.3 Φοίτηση

1.4 Παρατηρήσεις-Προτάσεις

2. Τμήματα ελληνικής μητρικής γλώσσας ενταγμένα στα γερμανικά σχολεία

2.1 Εισαγωγικά στοιχεία

2.2 Στατιστικά στοιχεία

2.3 Φοίτηση

2.4 Παρατηρήσεις- Προτάσεις

3. Μη ενταγμένα τμήματα ελληνικής μητρικής γλώσσας.

- 3.1 Εισαγωγικά στοιχεία
- 3.2 Στατιστικά στοιχεία
- 3.3 Φοίτηση
- 3.4 Παρατηρήσεις-Προτάσεις

4. Ενταγμένες τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης

- 4.1 Εισαγωγικά στοιχεία
- 4.2 Στατιστικά στοιχεία
- 4.3 Λειτουργία των ενταγμένων τάξεων δίγλωσσης εκπαίδευσης
- 4.4 Παρατηρήσεις – Προτάσεις

Κεφάλαιο Τέταρτο

Στελέχωση ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Γερμανία.

- 1. Εκπαιδευτικό προσωπικό
- 2. Γραφεία εκπαίδευσης

Κεφάλαιο πέμπτο

- 1. Παρατηρήσεις-Συμπεράσματα.
- 2. Προτάσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Εισαγωγή

Με τη γιγάντωση του μεταναστευτικού κύματος από την Ελλάδα προς διάφορες χώρες απανταχού της γης, αλλά ιδιαίτερα στον Ευρωπαϊκό χώρο προς την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1960, δημιουργήθηκε η ανάγκη οργάνωσης ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης για τα παιδιά των Ελλήνων μεταναστών.

Η περιοχή της Βαυαρίας από την αρχή συγκέντρωσε μεγάλο αριθμό μεταναστών και η ανάγκη δημιουργίας σχολείων, που θα παρέχουν ελληνόγλωσση εκπαίδευση, έγινε πλέον επιτακτική. Το αίτημα των Ελλήνων μεταναστών για ίδρυση ελληνικών σχολείων ικανοποιείται από την Βαυαρική σχολική υπηρεσία, η οποία με έγγραφό της με ημερομηνία 28.01.1966 εγκρίνει την ίδρυση του πρώτου Δημοτικού σχολείου στην Νυρεμβέργη. Σιγά-σιγά δημιουργούνται σχολεία και σε άλλες περιοχές της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και φθάνουμε στην δεκαετία του 1980 που σχεδόν όλη η Ο.Δ. της Γερμανίας καλύπτεται από διάφορους τύπους Ελληνικών σχολείων όλων των βαθμίδων. Η παρουσία αυτή των Ελληνικών σχολείων έχει δημιουργήσει ένα σημαντικό δίκτυο που συμβάλλει καθοριστικά στη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας των Ελληνοπαίδων του απόδημου Ελληνισμού, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει τον Ελληνικό πολιτισμό. Κατά το σχολικό έτος 1999-2000 στα σχολεία αυτά φοίτησαν 22563 Ελληνόπουλα.

Σκοπός της Ελληνικής παιδείας στο εξωτερικό.

Ο σκοπός της Ελληνικής παιδείας στο εξωτερικό σύμφωνα με το νόμο 2413 αρθ. 1 /1996 είναι:

- α. η καλλιέργεια και η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας,
- β. η ανάδειξη της ελληνικής πολιτιστικής ταυτότητας,

- γ. η διαμόρφωση της προσωπικότητας των ελληνοπαίδων, που θα ενισχύει την αυτογνωσία και αυτοπεποίθησή τους,
- δ. η προβολή και διάδοση της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής και ορθόδοξης παράδοσης και του ελληνικού πολιτισμού στις άλλες χώρες,
- ε. η ανάδειξη των ιδιαίτερων πολιτιστικών στοιχείων, των παραδόσεων και της ιστορίας του ελληνισμού που ζει σε διάφορες χώρες και περιοχές της γης, καθώς και η προβολή και αξιοποίηση των στοιχείων αυτών στην Ελλάδα, ιδιαίτερα μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος και στο εξωτερικό,
- στ. η αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας του ελληνισμού της διασποράς για την ανάπτυξη της επιστήμης, του πολιτισμού και της παιδείας στην Ελλάδα,
- ζ. η συμβολή στην αμοιβαία κατανόηση, την ειρηνική συμβίωση και συνεργασία ατόμων και ομάδων διαφορετικής προέλευσης και πολιτιστικής παράδοσης, που ζούν στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες.
2. Η Ελληνική παιδεία στο εξωτερικό αποβλέπει στην ενίσχυση προγραμμάτων και μορφών της Ελληνικής παιδείας, που θα ανταποκρίνεται στις συνθήκες που επικρατούν στην κάθε χώρα, ενώ θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις εκπαιδευτικές, ψυχολογικές και πολιτιστικές ανάγκες των ελληνοπαίδων και του Ελληνισμού της διασποράς γενικότερα. Με την ίδια αυτή προσέγγιση θα ενισχύονται προγράμματα και μορφές οργάνωσης της ελληνικής παιδείας που θα απευθύνονται και σε κατοίκους των άλλων χωρών».

Φορείς της Ελληνικής παιδείας στο εξωτερικό

Φορείς της ελληνικής παιδείας του εξωτερικού μπορεί να είναι οι ελληνικές διπλωματικές ή προξενικές αρχές, οι ορθόδοξες εκκλησίες, οι εκπαιδευτικές ή άλλες αρχές των άλλων χωρών, οι ελληνικές κοινότητες, ελληνικά ιδρύματα, σύλλογοι γονέων και πολιτιστικοί ή μορφωτικοί σύλλογοι, σωματεία και άλλα νομικά και φυσικά πρόσωπα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΜΟΡΦΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

1. Εισαγωγικά Στοιχεία

Ελληνική παιδεία παρέχεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από τις ακόλουθες εκπαιδευτικές μονάδες.

α) Μονάδες ελληνόγλωσσας εκπαίδευσης (αμιγή ελληνικά σχολεία) που λειτουργούν με βάση το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και εφαρμόζουν τα προγράμματα των δημοσίων σχολείων της ημεδαπής.

β) Τμήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού για Έλληνες μαθητές ενταγμένα στα σχολεία της χώρας υποδοχής καθώς και ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας.

γ) Μη ενταγμένα τμήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στα οποία φοιτούν προαιρετικά Έλληνες μαθητές και διδάσκονται κατά κανόνα τα λεγόμενα «μαθήματα ταυτότητας» (Ελληνικά, Ιστορία, Γεωγραφία, Θρησκευτικά) καθώς και μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας.

δ) Τάξεις δίγλωσσας εκπαίδευσης, ενταγμένες στα γερμανικά σχολεία, στις οποίες φοιτούν Έλληνες μαθητές και παρακολουθούν δίγλωσσο πρόγραμμα.

ε) Μονάδες δίγλωσσας εκπαίδευσης, στις οποίες φοιτούν Έλληνες και Γερμανοί μαθητές και παρακολουθούν από κοινού δίγλωσσο πρόγραμμα στην Ελληνική και γερμανική γλώσσα.

στ) Τμήματα Ελληνικής ως ξένης γλώσσας για γερμανούς μαθητές, ενταγμένα στο κανονικό πρόγραμμα των γερμανικών σχολείων.

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται οι μορφές που έλαβε η Ελληνική παιδεία στα ομόσπονδα κρατίδια της Γερμανίας κατά το σχολικό έτος 1999/2000, και οι βαθμίδες εκπαίδευσης που κάλυψε κάθε μορφή οργάνωσης κατά ομόσπονδο κρατίδιο.

Πίνακας Νο 1

Ομόσπονδο Κρατίδιο	Αμγή ελληνικά σχολεία			Ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας			Μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας			Τάξεις διγλωσσικής εκπαίδευσης			Μονάδες διγλωσσικής εκπαίδευσης (ΚΕΣΒ)		
	N	Δ	Γ	N	Δ	Γ	N	Δ	Γ	N	Δ	Γ	N	Δ	Γ
Αμβούργο	x					x		x							
Βάδη-Βυρτεμβέργη				x				x			x				
Βαυαρία	x	x	x			x		x			x				
Βερολίνο								x					x		
Β. Ρηνανία- Βεστροφάλια	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x				
Βρέμη								x							
Έσση	x	x	x			x		x							
Ζάαρλαντ								x							
Κάτω Σαξωνία	x				x			x							
Ρηνανία-Παλατινάτο					x			x							
Σλέσβιχ- Χόλσταϊν								x	x						

2 Στατιστικά στοιχεία

2.1 Μαθητές

Τη σχολική χρονιά που πέρασε 22563 Έλληνες μαθητές έλαβαν ελληνική παιδεία στη Γερμανία (βλ. αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 2) Από αυτούς ένας στους τρεις φοίτησε στα αμιγή ελληνικά σχολεία (6772 μαθητές) ενώ δύο στους τρεις (14553 μαθητές) παρακολούθησαν ελληνόγλωσσο πρόγραμμα διδασκαλίας σε τμήματα μητρικής γλώσσας, ενταγμένα ή μη στα γερμανικά σχολεία. Ένα μικρό ποσοστό Ελλήνων μαθητών, της τάξης 5,5%, έλαβε δίγλωσση εκπαίδευση, συμμετέχοντας σε δίγλωσσα πειραματικά προγράμματα εκπαίδευσης. (Αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 3).

Τα 2/3 των Ελλήνων μαθητών που έλαβαν ελληνική παιδεία στη Γερμανία (16174 μαθητές) φοίτησαν σε ελληνικά σχολεία και τμήματα μητρικής γλώσσας της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε ελληνικά σχολεία και τμήματα μητρικής γλώσσας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φοίτησαν 6.389 μαθητές δηλ. ποσοστό 28.32%. Το 62,9% περίπου των μαθητών της δευτεροβάθμιας φοίτησε σε γυμνάσια και γυμνασιακά τμήματα μητρικής γλώσσας. (Αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 4).

Ο κύριος όγκος των Ελλήνων μαθητών (76,7 %) συγκεντρώνεται σε μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης που λειτουργήσαν στις ομόσπονδες χώρες της Βάδης –Βυρτεμβέργης, της Βόρειας Ρηνανίας-Βεσφαλίας και της Βαυαρίας, με ποσοστά 29,75 %, 26,49 % και 20,47% αντίστοιχα (Πίνακας 5).

Σε σύγκριση με το προηγούμενο σχολικό έτος 1998-1999 ο αριθμός των ελλήνων μαθητών που έλαβαν ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Γερμανία αυξήθηκε κατά 8,1 % (1692 μαθητές). Στο κρατίδιο της Έσσης έχουμε διαφοροποίηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά και φαίνεται να είναι κατά πολύ αυξημένο το ποσοστό των μαθητών και των τμημάτων (329,10%). Αύξηση επίσης σημειώθηκε στο Σλέσβιχ-Χολστάιν κατά (25,63%), την Κάτω Σαξωνία (10,67%). Αντίθετα μείωση παρατηρήθηκε στη Βρέμη (11,25 %) στο Αμβούργο (9,74%) και στο Βερολίνο κατά (26,97 %). (Αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 6).

Μεταξύ των διαφόρων μορφών οργάνωσης της ελληνικής παιδείας στη Γερμανία μόνο οι μικτές μονάδες δίγλωσσης εκπαίδευσης (δίγλωσση μονάδα του Ελληνογερμανικού Σχολείου του Βερολίνου) και τα ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας αύξησαν τον αριθμό των μαθητών τους σε ποσοστό 9,82 % και 181,10 % αντίστοιχα. Αντίθετα ο αριθμός των μαθητών στις αμιγείς τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης και στα αμιγή ελληνικά σχολεία μειώθηκε κατά 16,36 % και 9,17 αντίστοιχα. Ο αριθμός των Ελλήνων μαθητών που φοίτησαν σε μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας μειώθηκε κατά 7,26% (βλέπε πίνακα 7).

Αναφορικά με την βαθμίδα εκπαίδευσης, αύξηση παρουσίασε ο αριθμός των μαθητών στην Α/θμια Εκπαίδευση κατά 18,30 % (2376 μαθητές) ενώ μείωση παρουσίασε ο αριθμός μαθητών προσχολικής αγωγής κατά 20,50 %.

Στον α' κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δεν έχουμε σημαντική μεταβολή (0,12%) ενώ μείωση κατά 16,80 % παρουσίασε ο αριθμός στο β' κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (479 μαθητές). (αναλυτικά πίνακα 8)

Πίνακας Νο 2

Αριθμός Ελλήνων μαθητών κατά μορφή οργάνωσης ελληνικής παιδείας στη Γερμανία .

Σχολικό έτος
1999-2000

Ομόσπονδο Κρατίδιο	Αμινή ελληνικά σχολεία			Ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας			Μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας			Τάξεις διγλωσσικής εκπαίδευσης			Μονάδες διγλωσσικής εκπαίδευσης (ΚΕΣΒ)			Σύνολο %	
	Ν	Δ	Γ	Ν	Δ	Γ	Ν	Δ	Γ	Ν	Δ	Γ	Ν	Δ	Γ		
	71			45			57			248	70					491	2,18
Αμβούργο																	
Βάδη-Βυρτεμβέργη				431	313					4406	1122			257	184	6713	29,75
Βαυαρία	104	1540	980	824			60			718				392		4618	20,47
Βερολίνο				69						190	88					593	2,63
Β.Ρηνανία- Βεστφαλία	74	937	635	796	72	1771	416	38		779	275	24		44	65	5976	26,49
Βρέμη										54	17					71	0,31
Έσση	87	29	30	68		2192				301	65					2772	12,29
Ζάαρλαντ										49						49	0,22
Κάτω Σαξωνία	24			28		71				766	34					923	4,09
Ρηνανία-Παλατινάτο						112				44						156	0,69
Σλέσβιχ- Χόλσταϊν										166	35					201	0,89
Μερικό Σύνολο	360	2506	1645	2261	385	4263	416	38		7721	1706	24		693	249	22563	
Γενικό Σύνολο		6772			5102					9451				992	246	22563	
Ποσοστό %		30,01%			22,61%					41,09%				4,40%	1,09%		

Πίνακας 3

Έλληνες μαθητές κατά μορφή οργάνωσης
της ελληνικής παιδείας στη Γερμανία

Εκπαιδευτική μονάδα	Μαθητές	Ποσοστό
Αμιγή ελληνικά σχολεία	6.772	30,01%
Μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας	9.451	41,89%
Ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας	5.102	22,61%
Τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης (αμιγείς)	992	4,40%
Μονάδες δίγλωσσης εκπαίδευσης (μικτές)	246	1,09%
Σύνολο	22.563	100,00%

Πίνακας 4

Έλληνες μαθητές κατά βαθμίδα εκπαίδευσης

Βαθμίδα εκπαίδευσης	Μαθητές	Ποσοστό
Προσχολική αγωγή	814	3,61%
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	15360	68,08%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (γυμνάσια και γυμνασιακά ΤΜΓ)	4016	17,80%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (λύκεια και Λυκειακά ΤΜΓ)	2373	10,52%
Σύνολο	22563	100%

Πίνακας 5

Έλληνες μαθητές κατά ομόσπονδο κρατίδιο

Ομόσπονδη χώρα	Μαθητές	Ποσοστό
Αμβούργο	491	2,18%
Βάδη-Βυρτεμβέργη	6713	29,75%
Βαυαρία	4618	20,47%
Βερολίνο	593	2,63%
Βόρεια Ρηνανία Βεστφαλία	5976	26,49%
Βρέμη	71	0,31%
Έσση	2772	12,29%
Ζάαρλαντ	49	0,22%
Κάτω Σαξωνία	923	4,09%
Ρηνανία-παλατινάτο	156	0,69%
Σλεσβιχ-Χόλσταϊν	201	0,89%
Σύνολο	22563	100%

Πίνακας 6
Έλληνες μαθητές κατά ομόσπονδο κρατίδιο
Συγκριτικά στοιχεία σχολ.ετών 1998-99 και 1999-2000

Ομόσπονδο κρατίδιο	Μαθητές		Μεταβολή	
	Σχολικό έτος 1998-1999	Σχολικό έτος 1999-2000	Αριθμητική	Ποσοστιαία
Αμβούργο	544	491	-53	-9,97%
Βάδη-Βυρτεμβέργη	7299	6713	-586	-8,03%
Βαυαρία	4812	4618	-19+4	-4,03%
Βερολίνο	812	593	-219	-26,97%
Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία	5469	5976	507	9,27%
Βρέμη	80	71	-9	-11,2%5
Έσση*	646	2772	2126	329,10%
Ζάαρλαντ	46	49	3	6,52%
Κάτω Σαξωνία	834	923	89	10,67%
Ρηνανία-Παλατινάτο	169	156	-13	-7,69%
Σλέσβιχ-Χολστάϊν	160	201	41	25,63%
Σύνολο	20871	22563	1692	8,11%

Πίνακας 7
Έλληνες μαθητές κατά μορφή οργάνωσης της ελληνικής παιδείας στη Γερμανία
Συγκριτικά στοιχεία σχολικών ετών 1998-99 και 1999-2000

Μορφή Οργάνωσης Της ελληνικής παιδείας	Μαθητές		Μεταβολή	
	Σχολικό έτος 1998-1999	Σχολικό έτος 1999-2000	Αριθμητική	Ποσοστιαία
Αμιγή ελληνικά σχολεία	7456	6772	-684	-9,17%
Μή ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας	10191	9451	-740	-7,26%
Ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας	1815	5102	3287	181,10%
Τάξεις διγλώσσας εκπαίδευσης (αμιγείς)	1186	992	-194	-16,36%
Μονάδες διγλώσσας εκπαίδευσης (μικτές)	223	246	23	10,31%

* Τα στοιχεία της Έσσης δίδονται με επιφύλαξη διότι οι πηγές προέλευσής τους δεν είναι αξιόπιστες.

Πίνακας 8
Έλληνες μαθητές κατά βαθμίδα εκπαίδευσης
Συγκριτικά στοιχεία σχολ.ετών 1998-99 και 1999-2000

Βαθμίδα εκπαίδευσης	Μαθητές		Μεταβολή	
	Σχολικό Έτος 1998-1999	Σχολικό έτος 1999-2000	Αριθμική	Ποσοστιαία
Προσχολική Αγωγή	1024	814	-210	-20,51%
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	12859	15235	2376	18,48%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (α κύκλος)	4011	4016	5	0,12%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση(β' κύκλος)	2852	2373	-479	-16,80%

Θα πρέπει στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι υπάρχει ένας πολύ μεγάλος αριθμός Ελλήνων μαθητών της Γερμανίας που δεν συμμετέχουν σε κανένα από τα προγράμματα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης που προσφέρονται στη χώρα αυτή. Πρόκειται στην περίπτωση αυτή για Έλληνες μαθητές που φοιτούν σε γερμανικά σχολεία και αντικειμενικές δυσκολίες (μη λειτουργία τμημάτων μητρικής γλώσσας, ενταγμένων ή μη, κοντά στον τόπο κατοικίας τους) ή και άλλοι λόγοι(ιδιαίτερες συνθήκες λειτουργίας των Τ.Μ.Γ., αδράνεια Ελλήνων γονέων) τους κρατούν μακριά από την παρακολούθηση οργανωμένης διδασκαλίας στην ελληνική γλώσσα.Οι μαθητές αυτοί συνιστούν ένα ποσοστό της τάξης του 50% στο σύνολο των μαθητών ελληνικής καταγωγής που λαμβάνουν την εκπαίδευσή τους στη Γερμανία. Ο ένας δηλαδή στους δύο Έλληνες μαθητές της Γερμανίας απέχουν από τις οργανωμένες τουλάχιστον μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης που προσφέρονται στη χώρα.Σχετικά στοιχεία παρουσιάζονται στον πίνακα 9.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι κατά το σχολικό έτος 1998-1999 από τους 48.006 Έλληνες μαθητές της Γερμανίας οι 23.689 (49,35 %) έλαβαν ελληνική παιδεία φοιτώντας σε αμιγή ελληνικά σχολεία,σε τμήματα μητρικής γλώσσας,σε τάξεις ή μονάδες δίγλωσσης εκπαίδευσης, ενώ οι υπόλοιποι 24.317 Έλληνες μαθητές (50,65%) δεν έλαβαν κανενός είδους ελληνόγλωσση εκπαίδευση. Ας σημειωθεί ότι οι περισσότεροι από τους μαθητές που δεν παρακολούθησαν ελληνόγλωσση διδασκαλία τη συγκεκριμένη σχολική χρονιά ήταν μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.Γενικά όπως προκύπτει από την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων, η πλειοψηφία των Ελλήνων μαθητών που φοιτούν σε γερμανικά σχολεία νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία (1η έως 4η τάξη) συμμετέχουν σε προγράμματα ελληνόγλωσσης διδασκαλίας.. Αντίθετα οι Έλληνες μαθητές που φοιτούν σε γερμανικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δεν παρακολουθούν στην πλειοψηφία τους ελληνόγλωσση διδασκαλία (αναλυτικά στοιχεία για τα σχολικά έτη 1994-95 έως 1998-99 στον πίνακα 10).

Πίνακας 9

Έλληνες μαθητές στη Γερμανία κατά τα σχολικά έτη 1994-1995 έως 1998-99

Σχολικά Ετη	Έλληνες μαθητές στη Γερμανία									
	Σύνολο	Κατανομή								
		Σε Γερμανικά σχολεία		Σε ελληνικά σχολεία		Με συμμετοχή Σε ελληνόγλωσση διδασκαλία		Χωρίς συμμετοχή σε ελληνόγλωσση διδασκαλία		
1994-1995	56489	46760	82,78%	9729	17,22%	27546	48,76%	28943	51,24%	
1995-1996	54974	45489	82,75%	9485	17,25%	25644	46,65%	29330	53,35%	
1996-1997	53316	44642	83,73%	8674	16,27%	25221	47,30%	28098	52,70%	
1997-1998	51575	43494	84,33%	8081	15,67%	21406	41,50%	30169	58,50%	
1998-1999	48006	41211	85,85%	6795	14,15%	23689	49,35%	24317	50,65%	

Πίνακας 10

Έλληνες μαθητές σε γερμανικά σχολεία 1995-1996 και 1998-1999

Σχολικά Ετη	Έλληνες μαθητές σε γερμανικά σχολεία										
	Σύνολο*	Κατανέμονται σε:									
		Σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας (Νηπιαγωγεία και 1η/14 τάξη του Δημοτικού)						σε σχολεία Δευτεροβάθμιας			
		Σύνολο	Με συμμετοχή σε ελληνόγλωσση Διδασκαλία		Χωρίς συμμετοχή σε ελληνόγλωσση διδασκαλία		Σύνολο	Με συμμετοχή σε ελληνόγλωσση διδασκαλία		Χωρίς συμμετοχή σε ελληνόγλωσση διδασκαλία	
				%		%			%		%
1995-96	43692	13080	12388	94,71	692	5,29	30612	4115	13,44	26497	86,56
1996-97	42845	13049	12581	96,41	468	3,59	29796	3946	13,24	25850	86,76
1997-98	41826	13028	10585	81,25	2443	18,75	28798	2723	9,46	26075	90,54
1998-99	41211	13255	11264	84,98	1991	15,02	27840	2528	9,08	25312	90,92

2.2 Τμήματα

Κατά το σχολικό έτος 1999-2000 λειτούργησαν στην Γερμανία 1671 τμήματα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Ο κύριος όγκος των τμημάτων (1482 τμήματα, δηλαδή ποσοστό σχεδόν (88,7%) συγκετρώθηκε στα ομόσπονδα κρατίδια της Βάδης-Βυρτεμβέργης (36,33%), της Β. Ρηνανίας – Βεστφαλίας (26,21 %) της Βαυαρίας (13,82 %) και της Έσσης (12,33%).

Η κατανομή των τμημάτων κατά μορφή οργάνωσης της ελληνικής παιδείας και ομόσπονδο κρατίδιο παρουσιάζεται αναλυτικά στον πίνακα 11

.....

* στο σύνολο αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται οι μαθητές των Ειδικών σχολείων.

Πίνακας 11

Αριθμός τμημάτων κατά μορφή οργάνωσης ελληνικής παιδιάς στη Γερμανία

Ομόσπονδα Κρατίδια	Αμιγή Ελληνικά σχολεία				Ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας				Μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας				Τάξεις διγλωσσης εκπαίδευσης				Μονάδες διγλωσσης εκπαίδευσης (ΚΕΣΒ)				Σύνολο %	
	N	Δ	Γ	Λ	N	Δ	Γ	Λ	N	Δ	Γ	Λ	N	Δ	Γ	Λ	N	Δ	Γ	Λ		
Αμβούργο	3			3		8				20	6										40	2,39
Βάδη-Βυρτεμβέργη				36	16					402	118			19	16						607	36,33
Βαυαρία	6	65	42	39		3				52				24							231	
Βερολίνο				4						19	7						5	9				
Βόρεια Ρηνανία- Βεστφαλία	6	46	33	44	6	127	35	5		90	24	4		4	6	8						
Βρέμη										4	3											
Έσση	6	2	3	5		150				36	4											
Ζάαρλαντ										5												
Κάτω Σαξωνία	1			3		9				44	3											
Ρηνανία – Παλατινάτο						8				9												
Σλέσβιχ-Χόλσταϊν										10	6											
Μερικό Σύνολο	22	113	78	134	22	305	35	5		691	171	4		47	22	8	5	9			1671	
Γενικό Σύνολο	347				367				866				77				14				1671	
Ποσοστό %	20,08%				22%				51.8%				4,61%				0,84%					

N= Νηπιαγωγεία ή νηπιακά Τμήματα Γ = Γυμνάσια ή γυμνασιακά τμήματα
Δ = Δημοτικά ή τμήματα δημοτικού Λ = Λύκεια ή λυκειακά τμήματα

Ειδικότερα λειτούργησαν 64 αμιγή ελληνικά σχολεία με σύνολο τμημάτων 347,2 μικτές μονάδες διγλωσσης εκπαίδευσης με 14 τμήματα , 1.233 τμήματα μητρικής γλώσσας (ενταγμένα ή μη) και 77 ενταγμένες τάξεις διγλωσσης εκπαίδευσης .

Τα τμήματα στην πλειοψηφία τους (51,83%) ήταν μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας ,ενώ ποσοστό(20,77%) ήταν τμήματα στα αμιγή ελληνικά σχολεία (αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 12)

Από το σύνολο των τμημάτων ελληνόγλωσσης διδασκαλίας που λειτούργησαν στην Γερμανία ,το μεγαλύτερο ποσοστό (69,72 %) ήταν τμήματα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σημαντικό επίσης ποσοστό (27,35 %) αποτέλεσαν τα τμήματα α κύκλου και β κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η αριθμητική και εκατοστιαία κατανομή των τμημάτων κατά βαθμίδα εκπαίδευσης παρουσιάζεται στον πίνακα 13

Πίνακας 12

Αριθμός τμημάτων κατά μορφή οργάνωσης
Της Ελληνικής παιδείας στη Γερμανία

Εκπαιδευτική μονάδα	Τμήματα	Ποσοστό
Αμιγή ελληνικά σχολεία	347	20,77%
Μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας	866	51,83%
Ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας	367	21,96%
Τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης (αμιγείς)	77	4,61%
Μονάδες δίγλωσσης εκπαίδευσης (μικτές)	14	0,84%
Σύνολο	1671	100,00%

Πίνακας 13

Αριθμός τμημάτων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης
κατά βαθμίδα εκπαίδευσης

Βαθμίδα εκπαίδευσης	Μαθητές	Ποσοστό
Προσχολική Αγωγή	49	2,93%
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	1165	69,72%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσια και γυμνασιακά ΤΜΓ)	306	18,31%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Λύκεια και λυκειακά ΤΜΓ)	151	9,04%
Σύνολο	1671	100,00

Συγκριτικά με το προηγούμενο σχολικό έτος 1998-1999 ο αριθμός των τμημάτων αυξήθηκε κατά 150 (9,9%). (Τα στοιχεία του κρατιδίου της Έσσης δημιουργούν και πάλι τη μεγάλη διαφορά). Αύξηση του αριθμού των τμημάτων σημειώθηκε στις ομόσπονδα κρατίδια της Έσσης, κατά 347,8%, στο Αμβούργο 53,8%, Βερολίνο 41,9%, Βρέμη 75%, Ζάαρλαντ 150%, κάτω Σαξωνία 50%, Ρηνανία- Παλατινάτο 137,5% και Σλέσβιχ-Χόλσταϊν 166,6%. Αντίθετα η μεγαλύτερη μείωση σημειώθηκε στα τμήματα Βάδης –Βυρτεμβέργης (55 τμήματα λιγότερα).

Αναφορικά με τις μεταβολές που σημείωσε ο αριθμός των τμημάτων κατά βαθμίδα εκπαίδευσης θα είχαμε να παρατηρήσουμε τα εξής : Η μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζεται στα τμήματα προσχολικής αγωγής κατά 22,22% δηλαδή 14 τμήματα λιγότερα. Μείωση κατά 4,08 % παρουσιάζει και ο αριθμός των τμημάτων του α΄ κύκλου Β/βάθμιας εκπαίδευσης με ποσοστό μείωσης 9,04% δηλαδή 15 τμήματα λιγότερα. (αναλυτικά πίνακας 14).

Αντίθετα αύξηση σημείωσε ο αριθμός των τμημάτων στην Α/θμια εκπαίδευση σε ποσοστό 19,73 και 192 τμήματα περισσότερα. Ο αριθμός των τμημάτων όλων των μορφών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης που λειτουργούν στο Βερολίνο παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 41,9 % και 13 τμήματα επιπλέον. Η μεταβολή στον αριθμό των τμημάτων τους κατά μορφή οργάνωσης της ελληνικής παιδείας στη Γερμανία παρουσιάζεται ως εξής:

Τα αμιγή ελληνικά σχολεία μείωσαν τον αριθμό των τμημάτων τους κατά 29 (7,7%) ενώ μείωση παρουσιάζεται και στα τμήματα των αμιγών τάξεων δίγλωσσης εκπαίδευσης κατά 5 (6%) Μείωση επίσης παρουσιάζει ο αριθμός των μη ενταγμένων τμημάτων μητρικής γλώσσας κατά 19 τμήματα λιγότερα (2,1%). Αύξηση παρουσιάζεται στα τμήματα των μικτών μονάδων δίγλωσσης εκπαίδευσης κατά 6 επι πλέον τμήματα (75%)

Πίνακας 14

Τμήματα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης κατά βαθμίδα εκπαίδευσης
Συγκριτικά στοιχεία σχολικών ετών 1998-1999 και 1999-2000

Βαθμίδα εκπαίδευσης	Μαθητές		Μεταβολή	
	Σχολικό έτος 1998-99	Σχολικό έτος 1999-2000	Αριθμική	Ποσοπαία
Προσχολική αγωγή	63	49	-14	-22,22%
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	973	1165	192	19,73%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (α κύκλος)	319	306	-13	-4,08%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (β κύκλος)	166	151	-15	-9,04%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

1 Αμιγή ελληνικά σχολεία

1.1 Εισαγωγικά στοιχεία

Στα αμιγή ελληνικά σχολεία φοιτούν μαθητές ελληνικής καταγωγής. Οι εκπαιδευτικές αυτές μονάδες λειτουργούν με βάση το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, βρίσκονται υπό την άμεση εποπτεία του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και εφαρμόζουν κατ' αρχήν τα ισχύοντα στα δημόσια σχολεία της ημεδαπής, όσον αφορά τα προγράμματα διδασκαλίας, τις εγγραφές, τις μεταγγραφές, τη φοίτηση, τις εξετάσεις κάθε είδους και τη χορήγηση τίτλων σπουδών. Τα αμιγή ελληνικά σχολεία είναι αναγνωρισμένα από τη Γερμανική πλευρά ως ιδιωτικά σχολεία της Ελληνικής Δημοκρατίας*.

Ειδικό καθεστώς ισχύει για τα Ελληνικά Δημοτικά και Γυμνάσια της Βαυαρίας. Τα σχολεία αυτά είναι εγκεκριμένα ως αναπληρωματικά (Erzatz-schulen), εποπτεύονται και χρηματοδοτούνται από το Βαυαρικό Υπουργείο Παιδείας και εφαρμόζουν ειδικά αναλυτικά προγράμματα. Η όλη λειτουργία τους διέπεται από τη γερμανική νομοθεσία.

Στα αμιγή ελληνικά σχολεία διδάσκουν Έλληνες δημόσιοι εκπαιδευτικοί με απόσπαση και ομογενείς ή αλλογενείς καθηγητές της γερμανικής γλώσσας με σύμβαση εργασίας.

1.2 Στατιστικά στοιχεία.

Κατά το σχολικό έτος 1999-2000 αμιγή ελληνικά νηπιαγωγεία και σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης λειτούργησαν σε 7 ομόσπονδα κρατίδια της Γερμανίας* (βλέπε συνοπτικό πίνακα 15).

.....

- Επειδή η στοιχειώδης εκπαίδευση στη Γερμανία είναι υποχρεωτική, τα Ελληνόπουλα που επιθυμούν να φοιτήσουν στα ελληνικά δημοτικά σχολεία της Γερμανίας είναι υποχρεωμένα να λάβουν από τα γερμανικά γραφεία εκπαίδευσης ειδική άδεια αποδέσμευσης από την υποχρέωση φοίτησής τους στα αντίστοιχα γερμανικά σχολεία.

Πίνακας 15

Αμιγή ελληνικά σχολεία κατά ομόσπονδο κρατίδιο
(συνολτικός πίνακας)

Ομόσπονδο Κρατίδιο	Σχολικές μονάδες		Τμήματα		Μαθητές	
Αμβούργο	4	6,35%	6	1,73%	116	1,71%
Βάδη-Βυρτεμβέργη	8	12,70%	36	10,37%	431	6,36%
Βαυαρία	25	39,68%	152	43,80%	3448	50,92%
Βερολίνο	1	1,59%	4	1,15%	69	1,025%
Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία	17	26,98%	129	37,18%	2442	36,06%
Έσση	6	9,52%	16	4,61%	214	3,16%
Κάτω Σαξωνία	2	3,17%	4	1,15%	52	0,77%
Σύνολο	63	100,00%	347	100,00%	6772	100,00%

Συνολικά λειτούργησαν 63 σχολικές μονάδες με 347 τμήματα, στα οποία φοίτησαν 6772 μαθητές, δηλαδή ποσοστό 30% στο σύνολο των Ελλήνων μαθητών που έλαβαν ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Γερμανία κατά το παρελθόν σχολικό έτος. Τα περισσότερα Ελληνικά αμιγή σχολεία (25 σε σύνολο 63), λειτούργησαν στη Βαυαρία με δεύτερη τη Ρηνανία – Βεστφαλία (17 σε σύνολο 63). Η κατανομή των σχολικών μονάδων, των τμημάτων και των μαθητών κατά ομόσπονδο κρατίδιο και βαθμίδα εκπαίδευσης παρουσιάζεται αναλυτικά στον πίνακα 16.

Πίνακας 16

Αμιγή ελληνικά σχολεία στη Γερμανία : Σχολικές μονάδες, τμήματα και μαθητές κατά βαθμίδα εκπαίδευσης και ομόσπονδο κρατίδιο

Ομόσπονδο Κρατίδιο	Νηπιαγωγεία			Δημοτικά			Γυμνάσια			Λύκεια		
	Μονάδες	Τμήματα	Νήπια	Μονάδες	Τμήματα	Μαθητές	Μονάδες	Τμήματα	Μαθητές	Μονάδες	Τμήματα	Μαθητές
Αμβούργο	3	3	71							1	3	45
Βάδη-Βυρτεμβέργη										8	36	431
Βαυαρία	5	6	104	7	65	1540	6	42	980	7	39	824
Βερολίνο										1	4	69
Βόρεια Ρηνανία Βεστφαλία	2	6	74	4	46	937	5	33	635	6	44	796
Έσση	3	6	87	1	2	29	1	3	30	1	5	69
Κάτω Σαξωνία	1	1	24							1	3	28
Σύνολο	14	22	360	12	113	2506	12	78	1645	25	134	2261
% στο σύνολο των αμιγών	22,22%	6,34%	5,32 %	19,05%	32,56 %	37,01 %	19,05%	22,48 %	24,29 %	39,68%	38,62 %	33,39 %

* Στην περιοχή ευθύνης του ΣΠΕ Βαυαρίας υπάγεται και το Νηπιαγωγείο της Ελληνικής Εθνικής Σχολής της Βιέννης. Το νηπιαγωγείο αυτό λειτούργησε με 2 τμήματα, στα οποία φοίτησαν 41 νήπια.

Από τις αμιγείς μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης η λυκειακή βαθμίδα καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό σε σχολικές μονάδες της τάξης του 39,68 %.Από πλευράς τμημάτων και πάλι τα λύκεια προηγούνται με ποσοστό τμημάτων 38,6% στο σύνολο των τμημάτων των αμιγών ελληνικών σχολείων.

Ο μέσος αριθμός των μαθητών ανά τμήμα κατά βαθμίδα εκπαίδευσης ήταν στα νηπιαγωγεία 16,4, στα δημοτικά 22,2, στα γυμνάσια 21, και στα λύκεια 16,9 (αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 17)

Πίνακας 17

Αμιγή ελληνικά σχολεία στη Γερμανία
σχολικές μονάδες, τμήματα και μέσος αριθμός μαθητών
ανά τμήμα κατά βαθμίδα εκπαίδευσης

<u>Βαθμίδα</u> <u>Εκπαίδευσης</u>	Σχολικές Μονάδες		Τμήματα		Μαθητές		Μέσος όρος Μαθητών Ανά τμήμα
Νηπιαγωγεία	14	22,22%	22	6,34%	360	5,32%	16,36
Δημοτικά	12	19,05%	113	32,56%	2506	37,01%	22,18
Γυμνάσια	12	19,05%	78	22,48%	1645	24,29%	21,09
Λύκεια	25	39,68%	134	38,62%	2261	33,39%	16,87
Σύνολο	63	100,00%	347	100,00%	6772	100.00%	19,52

Συγκριτικά με το προηγούμενο σχολικό έτος μείωση παρουσίασε τόσο ο αριθμός των μαθητών των αμιγών ελληνικών σχολείων όσο και ο αριθμός των σχολικών μονάδων και των τμημάτων. Συγκεκριμένα, οι μαθητές μειώθηκαν κατά 684 (9,2%) οι σχολικές μονάδες κατά (17,1 %) και τα τμήματα κατά 29 (7,7%). Μείωση του αριθμού των μαθητών με αντίστοιχη μείωση του αριθμού των τμημάτων σημειώθηκε σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με εξαίρεση τον αριθμό των μαθητών στα δημοτικά ο οποίος αυξήθηκε κατά 8 παρ'όλο που τα τμήματα μειώθηκαν κατά 3 και τον αριθμό των μαθητών στη γυμνασιακή βαθμίδα όπου έχουμε επιπλέον 29 μαθητές και 6 τμήματα περισσότερα. Συγκεκριμένα ο αριθμός των νηπίων μειώθηκε κατά 219, οι μαθητές του δημοτικού αυξήθηκαν κατά 8 του Γυμνασίου αυξήθηκαν κατά 29 και του λυκείου μειώθηκαν κατά 502. Τα νηπιακά τμήματα μειώθηκαν κατά 14, τα τμήματα του δημοτικού κατά 3, τα γυμνασιακά τμήματα αυξήθηκαν κατά 6 και τα λυκειακά μειώθηκαν κατά 18.

Η μεγαλύτερη μείωση του μαθητικού δυναμικού παρατηρήθηκε στα λύκεια (18,2%) και στα νηπιαγωγεία (37,8%). Η μεγαλύτερη μείωση του αριθμού των τμημάτων σημειώθηκε στη νηπιακή και λυκειακή βαθμίδα(38,9%)και (11,8%) αντίστοιχα (Αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 18).

Η μείωση του αριθμού των μαθητών κατά το παρελθόν σχολικό έτος εντάσσεται στη γενικότερη πτωτική πορεία που ακολουθεί το μαθητικό δυναμικό των αμιγών ελληνικών σχολείων την τελευταία δεκαετία.

Πίνακας 18
Αιτιή ελληνικά σχολεία:
Συγκριτικά στοιχεία ετών 1998-99 και 1999-00

Σχολικά Ετη	Σχολικές μονάδες					Τμήματα					Μαθητές				
	N	Δ	Γ	Λ	Σύνολο	N	Δ	Γ	Λ	Σύνολο	N	Δ	Γ	Λ	Σύνολο
1998-99	26	13	10	27	76	36	116	72	152	376	579	2498	1616	2763	7456
1999-00	14	12	12	25	63	22	113	78	134	347	360	2506	1645	2261	6772
Μεταβολή	-12	-1	2	-2	-13	-14	-3	6	-18	-29	-219	8	29	-502	-684
% Μεταβολής στο σύνολο των Ενταγμένων	-46,15%	-7,69%	20%	-7,41%	-17,11%	-38,89%	-2,59%	8,33%	-11,84%	-7,71%	-37,82%	0,32%	1,79%	18,17 %	-9,17%

(N = Τμήματα νηπίων Δ = Τμήματα δημοτικού Γ = Γυμνασιακά τμήματα Λ = Λυκειακά Τμήματα)

Στα ελληνικά νηπιαγωγεία που λειτουργούν στη Γερμανία με φορέα το ΥΠ. Ε.Π.Θ, την Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία, την Ευαγγελική και Καθολική Εκκλησία και τις Ελληνικές Κοινοότητες εφαρμόζεται το προβλεπόμενο από το ΥΠ. Ε.Π.Θ. αναλυτικό πρόγραμμα, εμπλουτισμένο με περισσότερα στοιχεία ελληνικής γλώσσας, ελληνικής παράδοσης, ελληνικού πολιτισμού καθώς και ορθόδοξης διδασκαλίας. Παράλληλα διανεμήθηκε για πειραματική εφαρμογή και αξιολόγηση ειδικό παιδαγωγικό υλικό, το οποίο παρήγαγε το Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης, στα πλαίσια του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών».

Τα ελληνικά δημοτικά, γυμνάσια και λύκεια της Γερμανίας λειτούργησαν με όλες τις τάξεις σε πρωινή ή απογευματινή βάση, ή εναλλάξ πρωί και απόγευμα. Ιδιαίτερη αναφορά κάνουμε στο Ελληνικό δημοτικό σχολείο του Ντόρτμουντ το οποίο κατά τα δύο προηγούμενα σχολικά έτη είχε λειτουργήσει χωρίς Α και Β τάξη, λόγω της άρνησης των γερμανικών αρχών να χορηγήσουν στα Ελληνόπουλα τις απαραίτητες αποδεσμεύσεις. Λειτούργησε και πάλι κανονικά με όλες τις τάξεις, ύστερα από τις συντονισμένες ενέργειες των Ελλήνων γονέων και των μαζικών φορέων των μεταναστών.

Στα ελληνικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Γερμανίας εφαρμόστηκαν και κατά το παρελθόν σχολικό έτος 1999-2000 τα ωρολόγια και αναλυτικά προγράμματα των δημοσίων σχολείων της ημεδαπής, με ορισμένες μόνο παρεκκλίσεις που αφορούσαν κυρίως το ωράριο διδασκαλίας της ξένης γλώσσας (Γερμανικών). Σε ορισμένα Λύκεια λειτούργησαν με επιτυχία τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, με στόχο την εμπέδωση της διδαχθείσας ύλης των Γερμανικών και άλλων μαθημάτων.

Το μάθημα της πληροφορικής διδάχτηκε στα Λύκεια του Βερολίνου, Ανοβέρου και Αμβούργου και υπάρχει ενδιαφέρον για την πλήρη εισαγωγή της διδασκαλίας με την προϋπόθεση ότι τα σχολεία θα διαθέτουν τα απαιτούμενα εργαστήρια πληροφορικής. Στην Α', Β' και Γ' τάξη των Λυκείων εφαρμόστηκε η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Ενιαίου Λυκείου.

Τα περισσότερα Λύκεια της Γερμανίας λειτούργησαν με θεωρητική και θετική κατεύθυνση εκτός από κάποια Λύκεια, που λειτούργησαν μόνο με θεωρητική κατεύθυνση. Σε κανένα Λύκειο δεν υπήρχε τμήμα τεχνολογικής κατεύθυνσης.

Τα μαθήματα στα Ενιαία Λύκεια της Γερμανίας διδάχθηκαν, κατά κανόνα, όπως καθορίζουν τα ισχύοντα αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα των Ενιαίων Λυκείων της ημεδαπής.

Η αβεβαιότητα που επικράτησε ως προς τις προϋποθέσεις πρόσβασης των αποφοίτων των Λυκείων του εξωτερικού στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και την αντιστοιχία και ισοτιμία των απολυτηρίων τους, οδήγησε ορισμένα Λύκεια της Βόρειας Ρηνανίας Βεστφαλίας σε έντονες διαμαρτυρίες και καταλήψεις των σχολικών τους κτιρίων κυρίως στις πόλεις του Ντύσσελτορφ, Ντόρτμουντ της Κολωνίας και του Βούπερταλ, αλλά και την μετακίνηση των μαθητών προς τα Γερμανικά σχολεία.. Τα ελληνικά σχολεία της Γερμανίας λειτούργησαν με επάρκεια διδακτικού προσωπικού με λίγες εξαιρέσεις. Παρατηρήθηκε μικρή καθυστέρηση στην αποστολή των διδακτικών βιβλίων Γυμνασίου και Λυκείου. Ο μη έγκαιρος εφοδιασμός των σχολείων με το απαραίτητο διδακτικό υλικό συνδέεται με την διαφορετική έναρξη του σχολικού έτους σε Ελλάδα και Γερμανία. Επειδή στα περισσότερα κρατίδια της Γερμανίας η σχολική χρονιά αρχίζει μέσα στον Αύγουστο, απαιτείται η κατά προτεραιότητα αποστολή των σχολικών βιβλίων από τον ΟΕΣΒ στις συγκεκριμένες περιοχές.

1.3 Φοίτηση και επίδοση μαθητών

Αδυναμίες παρουσιάζουν οι μαθητές των αμιγών ελληνικών σχολείων στα γλωσσικά μαθήματα, γεγονός που οφείλεται όχι μόνο στο ξενόγλωσσο περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύσσονται, αλλά και στο ότι πολλοί από αυτούς δεν έχουν λάβει συνεχόμενη ελληνόγλωσση εκπαίδευση, μια και έχουν φοιτήσει άλλοτε λιγότερα και άλλοτε περισσότερα χρόνια, σε γερμανικά σχολεία. Οι μέτριες εξάλλου επιδόσεις που παρουσιάζουν στα μαθήματα πολλοί μαθητές των Ελληνικών Γυμνασίων και Λυκείων της Γερμανίας συνδέεται με το γεγονός ότι κατά ένα μεγάλο ποσοστό οι μαθητές αυτοί προέρχονται από τα βασικά γερμανικά σχολεία (Hauptschulen), σχολεία στα οποία συνεχίζουν την φοίτησή τους οι μαθητές των Γερμανικών δημοτικών σχολείων με μέτριες ή χαμηλές επιδόσεις στα μαθήματα. Ας σημειωθεί ότι οι Έλληνες μαθητές που φοιτούν σε γερμανικά σχολεία πρακτικής κατεύθυνσης (Realschulen) ή σε γερμανικά γυμνάσια (Gymnasien) σε σχολεία δηλαδή στα οποία εγγράφονται οι μαθητές που στο δημοτικό έχουν καλές ή πολύ καλές επιδόσεις, ολοκληρώνουν συνήθως τις σπουδές τους σε αυτά, με πολύ όμως μικρό ποσοστό επιτυχίας.

1.4 Παρατηρήσεις- Προτάσεις

Τα 63 αμιγή ελληνικά σχολεία και νηπιαγωγεία της Γερμανίας εκτιμάται ότι λειτούργησαν κατά το παρελθόν σχολικό έτος 1999-2000 ικανοποιητικά, ανταποκρινόμενα ως ένα βαθμό στις απαιτήσεις της αποστολής τους.

Ετσι 6772 περίπου Έλληνες μαθητές που φοίτησαν σε αυτά είχαν τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν την ελληνική γλώσσα και να αναδείξουν την ελληνική πολιτιστική ταυτότητα, διαμορφώνοντας την προσωπικότητά τους μέσα στις πολιτιστικές και κοινωνικές συνθήκες της χώρας υποδοχής.

Είναι βέβαια γνωστό ότι, τα αμιγή ελληνικά σχολεία της Γερμανίας ακολουθώντας σχεδόν αυτούσιο το πρόγραμμα των σχολείων της ημεδαπής, καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό τις εκπαιδευτικές ανάγκες μιας μερίδας μαθητών. Οι μαθητές οι οποίοι φοιτούν στα ελληνικά Λύκεια της Γερμανίας και έχουν τις προϋποθέσεις του Ν. 1351/83 δίνουν εξετάσεις κάθε Σεπτέμβριο στην Ελλάδα για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ως βάση για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια

εκπαίδευση της Ελλάδας θεωρείται ο βαθμός 35 (με άριστα το 100) που συγκετρώνουν στα 5 εξεταζόμενα μαθήματα. Όσοι μαθητές συγκετρώσουν αυτό το βαθμό που τους δίνει το δικαίωμα εισαγωγής στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (ΑΕΙ) και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα (ΤΕΙ) της Ελλάδας έχουν δικαίωμα εισαγωγής και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Γερμανίας.

Στα ελληνικά σχολεία της Γερμανίας δεν λειτουργεί σύστημα τεχνικής –επαγγελματικής εκπαίδευσης και δεν δίνει τα εφόδια για επαγγελματική αποκατάσταση σε εκείνους τους Έλληνες μαθητές που δεν συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους στο Λύκειο ή δεν λαμβάνουν το απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου, έτσι καθίσταται αναγκαία η δημιουργία προϋποθέσεων που θα διευκολύνουν την εισαγωγή και φοίτηση των μαθητών αυτών στις γερμανικές τεχνικές/επαγγελματικές σχολές.

2.Τμήματα ελληνικής μητρικής γλώσσας ενταγμένα στα γερμανικά σχολεία

2.1 Εισαγωγικά στοιχεία

Σύμφωνα με κατευθυντήρια οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη της είναι υποχρεωμένα να προσφέρουν στα παιδιά των αλλοδαπών εργαζομένων, όταν αυτά φοιτούν στα δημόσια σχολεία των κρατών μελών, πρόσθετη διδασκαλία στη μητρική τους γλώσσα, συγκροτώντας τα λεγόμενα ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας. Στη Γερμανία Έλληνες μαθητές που φοιτούν σε γερμανικά σχολεία γενικής παιδείας, έχουν την δυνατότητα, εκτός από τα μαθήματα του κανονικού ωρολογίου προγράμματος, να διδάσκονται και την μητρική τους γλώσσα μέχρι και 5 ώρες την εβδομάδα (συμπληρωματικό μάθημα μητρικής γλώσσας).

Παράλληλα μπορούν να διδάσκονται στην Ελληνική γλώσσα και το μάθημα των Θρησκευτικών (ελληνοορθόδοξο δόγμα), με πρόγραμμα δύο διδακτικών ωρών την εβδομάδα. Την ευθύνη για την οργάνωση της λειτουργίας των τμημάτων μητρικής γλώσσας φέρει η γερμανική πλευρά, η οποία καλύπτει και τις δαπάνες λειτουργίας τους (αμοιβές διδακτικού προσωπικού, λειτουργικά έξοδα). Στα τμήματα μητρικής γλώσσας διδάσκουν ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί που προσλαμβάνει η γερμανική πλευρά, και αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί του Ελληνικού δημοσίου, που αμείβονται από την γερμανική πλευρά.

Η υποχρέωση της γερμανικής πλευράς για παροχή συμπληρωματικού μαθήματος μητρικής γλώσσας ισχύει για τις υποχρεωτικές βαθμίδες εκπαίδευσης (1η –9η τάξη). Για να λειτουργήσει ένα ενταγμένο τμήμα μητρικής γλώσσας απαιτείται η δήλωση συμμετοχής 12 τουλάχιστον μαθητών. Η διδασκαλία στα ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας οργανώνεται άλλοτε μέσα στο κανονικό πρωινό πρόγραμμα των γερμανικών σχολείων (πρωινά ενταγμένα Τ.Μ.Γ.) και άλλοτε μετά την ολοκλήρωση του κανονικού προγράμματος κατά τις μεσημβρινές και απογευματινές ώρες (απογευματινά ενταγμένα Τ.Μ.Γ.). Στα πρωινά ενταγμένα οι Έλληνες μαθητές παρακολουθούν κανονικά τα μαθήματα του γερμανικού σχολικού προγράμματος μαζί με τους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου, και για το μάθημα της μητρικής γλώσσας συγκετρώνονται από τις διάφορες τάξεις, σε γλωσσικά ομοιογενή τμήματα. Η παρακολούθηση του μαθήματος της μητρικής γλώσσας είναι προαιρετική για τους Έλληνες μαθητές.

Η επίδοση των μαθητών στο μάθημα της μητρικής δεν βαθμολογείται ούτε επηρεάζει τη γενική επίδοσή τους στα μαθήματα.

Με την απόφαση της Κ.Μ.Κ. (Kultusminister Konferenz der Länder in der BRD) του Συμβουλίου δηλαδή των Υπουργών Παιδείας της Γερμανίας, από 26/10/79 δίνεται κατ' αρχήν η δυνατότητα σε μαθητές που συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους πέραν της υποχρεωτικής βαθμίδας να διδαχθούν τη μητρική τους γλώσσα ως κανονικό και όχι απλώς ως συμπληρωματικό μάθημα, στη θέση μίας από τις ξένες γλώσσες που προσφέρει το σχολείο τους. Στις περιπτώσεις αυτές το μάθημα βαθμολογείται και εξετάζεται όπως και τα υπόλοιπα μαθήματα του σχολικού προγράμματος, ενώ η παρακολούθησή του είναι υποχρεωτική για τους μαθητές που θα το επιλέξουν.

Στα ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας οι μαθητές διδάσκονται στην ελληνική τα λεγόμενα «μαθήματα ταυτότητας»: Ελληνικά, Ελληνική Ιστορία, και στοιχεία του Ελληνικού πολιτισμού, καθώς και το μάθημα των Θρησκευτικών. Τα προγράμματα διδασκαλίας που εφαρμόζονται στα τμήματα μητρικής γλώσσας καταρτίζονται συνήθως από το διδακτικό προσωπικό σε συνεργασία με τους διευθυντές των σχολείων.

2.2 Στατιστικά Στοιχεία

Κατά το παρελθόν σχολικό έτος λειτούργησαν στη Γερμανία 367 ενταγμένα τμήματα ελληνικής μητρικής γλώσσας, στα οποία φοίτησαν 5102 Έλληνες μαθητές. Σε ενταγμένα τμήματα φοίτησε το 47,3 των νηπίων και σχεδόν το 27,8 % των μαθητών του δημοτικού ελληνικής καταγωγής που έλαβαν ελληνική παιδεία στη Γερμανία, το 10,4 των μαθητών της γυμνασιακής βαθμίδας, ενώ έχουμε και συμμετοχή μαθητών Λυκείου στα ενταγμένα τμήματα στη Βόρεια Ρηνανία Βεστφαλία σε ποσοστό 1,6%. Γενικά οι Έλληνες μαθητές που φοίτησαν στα ενταγμένα συνιστούν ένα ποσοστό 22,6% των μαθητών που έλαβαν ελληνική παιδεία στη Γερμανία το συγκεκριμένο σχολικό έτος 1999-2000.

Ενταγμένο μάθημα μητρικής γλώσσας για Έλληνες μαθητές προσέφεραν τα κρατίδια του Αμβούργου, της Βάδης-Βυρτεμβέργης της Βόρειας Ρηνανίας Βεστφαλίας, της Κάτω Σαξωνίας (Αννόβερο), της Βαυαρίας, της Έσσης, και της Ρηνανίας-Παλατινάτου. Η πλειοψηφία των ενταγμένων (47,1%) λειτούργησαν στη Βόρεια Ρηνανία Βεστφαλία. Τα τμήματα αυτά συγκέτρωσαν το 45,02% των μαθητών των ενταγμένων. Από τα ενταγμένα τμήματα τα 305 ανήκαν στη στοιχειώδη βαθμίδα εκπαίδευσης ποσοστό 83,1% στο σύνολο των τμημάτων ενώ και στον αριθμό των μαθητών οι φοιτήσαντες στα δημοτικά σχολεία καταλαμβάνουν ποσοστό 83,6% στο σύνολο των μαθητών των ενταγμένων.

Σε κάθε ενταγμένο τμήμα μητρικής γλώσσας φοίτησαν κατά μέσο όρο 13,9 Έλληνες μαθητές. (Αναλυτικά στοιχεία για τα τμήματα και τους μαθητές κατά βαθμίδα εκπαίδευσης και ομόσπονδο κρατίδιο στον πίνακα 19).

Συγκριτικά με το προηγούμενο σχολικό έτος 1998-1999 ο συνολικός αριθμός των Ελλήνων μαθητών που φοίτησαν στα ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας φαίνεται να παρουσιάζει μεγάλη αύξηση η οποία δεν είναι πραγματική.

Συγκεκριμένα μείωση κατά 3,27% σημείωσε ο αριθμός των νηπίων που φοίτησαν στα ενταγμένα νηπιακά τμήματα (13 νήπια λιγότερα). Αντίθετα ο αριθμός των μαθητών Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου αυξήθηκε κατακόρυφα σε ποσοστό 205,59% (2868 μαθητές Δημοτικού), 1790,91 (394 μαθητές Γυμνασίου) και 38 μαθητές Λυκείου.

Ο αριθμός των μαθητών που φοίτησε στα ενταγμένα παρουσίασε σημαντική μεταβολή. Έχουμε αύξηση μαθητών κατά 3287 και ποσοστό 181,10% καθώς και ο αριθμός των ενταγμένων τμημάτων μητρικής γλώσσας αυξήθηκε κατά 197 (115 88%). Τα νηπιακά τμήματα μειώθηκαν κατά 3 (12%), τα τμήματα του δημοτικού αυξήθηκαν κατά 164 (116,31%) και τα γυμνασιακά τμήματα αυξήθηκαν κατά 31 (775%). (Αναλυτικά συγκριτικά στοιχεία στον πίνακα

Πίνακας 19

Ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας

	Τμήματα						Μαθητές					
	N	Δ	Γ	Α	Σύνολο	%	N	Δ	Γ	Α	Σύνολο	%
Αμβούργο		8			8	2,18		57			57	1,12
Βάδη Βυρτεμβέργη	16				16	4,36	313				313	6,13
Βαυαρία		3			3	0,82		60			60	1,18
Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία	6	127	35	5	173	47,14	72	1771	416	38	2297	45,02
Κάτω Σαξωνία		9			9	2,45		71			71	1,39
Εσση		150			150	40,87		2192			2192	42,96
Ρηνανία-Παλατινάτο		8			8	2,18		112			112	2,2
Σύνολο	22	305	35	5	367	100%	385	4263	416		5102	100%
% στο σύνολο των ενταγμένων	5,99	83,11	9,54	1,36			7,55	83,56	8,15	0,74		
% στο σύνολο τμημάτων ελληνικής παιδείας	1,32	18,25	2,09	0,30	21,96		1,71	18,89	1,84	0,17	22,61	

Πίνακας 20

Ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας

Συγκριτικά στοιχεία σχολικών ετών 1998-99 και 1999-2000

Σχολικά έτη	Τμήματα					Μαθητές				
	N	Δ	Γ	Α	Σύνολο	N	Δ	Γ	Α	Σύνολο
1998-1999	25	141	4		170	398	1395	22		1815
1999-2000	22	305	35	5	367	385	4263	416	38	5102
Μεταβολή	-3	164	31	5	197	-13	2868	394	38	3287
% Μεταβολής	-12	116,31	775		115,88	-3,27	205,59	1790,91		181,10

2.3 Φοίτηση.

Επειδή, όπως αναφέρθηκε, την ευθύνη λειτουργίας των ενταγμένων τμημάτων μητρικής γλώσσας φέρουν οι εκπαιδευτικές αρχές της χώρας υποδοχής, η ελληνική πλευρά δεν μπορεί παρά να έχει μια έμμεση εικόνα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των ενταγμένων, τη φοίτηση και την επίδοση των μαθητών ή την ποιότητα του προσφερόμενου διδακτικού έργου. Η εικόνα αυτή σχηματίζεται τόσο από τα στοιχεία που θέτουν στη διάθεση των γραφείων των Συντονιστών Εκπαίδευσης οι γερμανικές εκπαιδευτικές αρχές, όσο και από πληροφόρηση που προέρχεται από τους Έλληνες γονείς και τους εκπαιδευτικούς.

Οι ώρες διδασκαλίας του μαθήματος της μητρικής γλώσσας ήταν στις περισσότερες των περιπτώσεων περιορισμένες και πάντως δεν υπερέβαιναν τις 5 την εβδομάδα μαζί με τις ώρες διδασκαλίας των Θρησκευτικών.

Κατά τα άλλα η διδασκαλία του μαθήματος σε πολλές γερμανικές σχολικές μονάδες οργανώθηκε κατά τις απογευματινές ώρες και έγινε σε τμήματα ανομοιογενή, με μαθητές δηλαδή από διάφορες τάξεις και με διαφορετικό επίπεδο γνώσης της Ελληνικής, γεγονός που δυσχεραίνει το διδακτικό έργο.

Η φοίτηση των μαθητών στα ενταγμένα ήταν σε γενικές γραμμές κανονική, η επιδοσή τους στο μάθημα της μητρικής γλώσσας μέτρια. Είναι γνωστό ότι οι μαθητές που φοιτούν στα ενταγμένα τμήματα αντιμετωπίζουν σημαντικά γλωσσικά προβλήματα τα οποία εντοπίζονται κυρίως στο γραπτό λόγο. Όταν μάλιστα η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας γίνεται κατά τις απογευματινές ώρες, εκτός δηλαδή του κανονικού πρωινού προγράμματος, η απόδοση των μαθητών παρουσιάζεται μειωμένη, κυρίως λόγω της κόπωσης των παιδιών από την παρακολούθηση του πρωινού σχολικού προγράμματος, αλλά και από τις διπλές μετακινήσεις τους από και προς το σχολείο. Τα περισσότερα παιδιά προσέρχονται στο απογευματινό μάθημα χωρίς διάθεση, πολλές φορές η όλη συμπεριφορά τους είναι όχι αδικαιολόγητα αρνητική.

Σχετικά με την ποιότητα του διδακτικού έργου θα πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτή αμφισβητήθηκε ορισμένες φορές από τους Έλληνες γονείς. Οι αιτιάσεις αφορούσαν συνήθως ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς που προσλαμβάνονται και αξιολογούνται από τις Γερμανικές αρχές, χωρίς καμία συμμετοχή του Ελληνικού κράτους. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί δεν διαθέτουν πάντοτε προσόντα αντίστοιχα με αυτά που ορίζει η ελληνική νομοθεσία για τον διορισμό στα σχολεία της ημεδαπής.

Θα πρέπει στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι σε πολλά κρατίδια της Γερμανίας ακολουθείται τελευταία μια τακτική συρρίκνωσης των ενταγμένων τμημάτων μητρικής γλώσσας. Έτσι σε πολλές περιπτώσεις το εβδομαδιαίο ωράριο διδασκαλίας περιορίζεται σε 2-3 ώρες την εβδομάδα.

Ενδεικτικό της πολιτικής αυτής των γερμανικών αρχών, είναι το παράδειγμα των ενταγμένων τμημάτων μητρικής γλώσσας της Έσσης, όπου το μάθημα της μητρικής γλώσσας μέχρι πρότενος ήταν υποχρεωτικό για τους μαθητές από την 1η μέχρι την 9η τάξη. Με πρόσφατη απόφαση το μάθημα έγινε υποχρεωτικό μόνο για τους μαθητές που φοιτούν στις τάξεις 1η μέχρι 6η, ενώ για τις επόμενες δηλαδή 7η έως και την 9η το μάθημα έγινε προαιρετικό με αποτέλεσμα να μην είναι τακτική η παρακολούθηση του μαθήματος από τους μαθητές των τάξεων αυτών.

Η τακτική αυτή εντάσσεται στα πλαίσια των δραστικών περικοπών που εφαρμόζουν οι τοπικές κυβερνήσεις των κρατιδίων, προκειμένου να εξοικονομήσουν πόρους για διορισμό περισσότερων γερμανών εκπαιδευτικών.

2.4 Παρατηρήσεις – Προτάσεις

Το ενταγμένο μάθημα μητρικής γλώσσας αποτελεί σημαντική προσφορά για τους Έλληνες μαθητές που φοιτούν σε σχολεία της χώρας υποδοχής, μια και τους δίνει την δυνατότητα, αν και ζούν μακριά από την Ελλάδα να λαμβάνουν ξενόγλωσση εκπαίδευση, να καλλιεργούν τη μητρική τους γλώσσα και να προσοικειώνονται στοιχεία της ελληνικής παράδοσης και του ελληνικού πολιτισμού μέσα στα πλαίσια του κανονικού σχολικού προγράμματος. Ιδιαίτερα μάλιστα όταν το μάθημα οργανώνεται μέσα στο πρωινό πρόγραμμα του σχολείου και οι ώρες διδασκαλίας είναι αρκετές τα παιδιά έχουν την δυνατότητα να μάθουν πολύ καλά την ελληνική γλώσσα.

Το προνόμιο όμως αυτό το απολαμβάνει μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό των Ελληνοπόουλων που φοιτούν στα γερμανικά σχολεία.

Ο στόχος βέβαια της ένταξης συναντά αντικειμενικές δυσκολίες. Το γεγονός για παράδειγμα, ότι οι γερμανικές εκπαιδευτικές αρχές απαιτούν εκδήλωση ενδιαφέροντος από 12 έως 13 τουλάχιστον μαθητές για να εγκρίνουν τη λειτουργία ενός τμήματος μητρικής γλώσσας στις μικρές ιδιαίτερα πόλεις, όπου δεν υπάρχουν αρκετά Ελληνόπουλα, αλλά και στις μεγαλύτερες, όταν οι Έλληνες μαθητές φοιτούν σε διαφορετικά γερμανικά σχολεία.

Ειδικότερα θα πρέπει να επιδιωχθεί:

- Αύξηση των ωρών διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας σε οκτώ (8) την εβδομάδα
- Οργάνωση του μαθήματος μέσα στα πλαίσια του πρωινού προγράμματος του σχολείου
- Συνεργασία των Ελλήνων εκπαιδευτικών που διδάσκουν στα ενταγμένα με τους γερμανούς συναδέλφους τους και συντονισμός του διδακτικού έργου (ιδιαίτερα στις τάξεις του δημοτικού και όσον αφορά τα γλωσσικά μαθήματα π.χ. πρώτη γραφή και ανάγνωση).
- Κατάρτιση ειδικών αναλυτικών προγραμμάτων που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στις δυνατότητες των παιδιών και να επιτρέπουν, ύστερα από την ολοκλήρωσή τους κατά βαθμίδα, την κατάκτηση από τους μαθητές συγκεκριμένων επιπέδων ελληνομάθειας.
- Συνεργασία ελληνικής και γερμανικής πλευράς για την επιλογή των εκπαιδευτικών που στελεχώνουν τα ενταγμένα.
- Αναγνώριση της μητρικής γλώσσας είτε με την μορφή πρόσθετου μαθήματος είτε στη θέση μιας ξένης γλώσσας είτε με τη μορφή πρόσθετου μαθήματος επιλογής με υποχρεωτική παρακολούθηση

Θα πρέπει να σημειωθεί, βέβαια, ότι το κλίμα για την προώθηση των θεμάτων των ενταγμένων που έχουν και μια οικονομική πτυχή για την γερμανική πλευρά (αύξηση των τμημάτων, αύξηση των διδακτικών ωρών του μαθήματος της μητρικής), δεν διαμορφώνεται ιδιαίτερα ευνοϊκό, και τούτο λόγω της πολιτικής περιορισμού των δαπανών για τα τμήματα μητρικής που ακολουθούν ορισμένες τοπικές κυβερνήσεις. Για το λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμο να τεθούν τα θέματα αυτά στις προσεχείς διακρατικές συνομιλίες (10η Σύνοδος Μικτής Ελληνογερμανικής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για θέματα εκπαίδευσης) και να επιδιωχθεί η προώθησή τους μέσα από διμερείς συμφωνίες.

3 Μη ενταγμένα τμήματα ελληνικής μητρικής γλώσσας

3.1 Εισαγωγικά στοιχεία

Σε περιοχές όπου δεν λειτουργούν αμιγή ελληνικά σχολεία ή ενταγμένα τμήματα μητρικής, ιδρύονται και λειτουργούν με ευθύνη και υπό την εποπτεία του ΥΠ.Ε.Π.Θ. τμήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού για Έλληνες μαθητές τα γνωστά μη ενταγμένα τμήματα ελληνικής μητρικής γλώσσας.

Στα μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας διδάσκονται κατά κανόνα τα λεγόμενα «μαθήματα ταυτότητας» (Ελληνικά, Ιστορία, Γεωγραφία, Θρησκευτικά), με στόχο να καλλιεργήσουν οι Έλληνες μαθητές τη μητρική τους γλώσσα, να γνωρίσουν την Ελλάδα και να προσοικειωθούν στοιχεία της ελληνικής παράδοσης και του ελληνικού πολιτισμού. Στα μη ενταγμένα τμήματα διδάσκονται μερικές φορές και ορισμένα άλλα μαθήματα από το πρόγραμμα των σχολείων της ημεδαπής: Μαθηματικά, και Φυσιωγνωστικά στα τμήματα του Δημοτικού, Αρχαία και Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία και Βιολογία στα τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το ενισχυμένο αυτό πρόγραμμα εφαρμόζεται συνήθως σε πόλεις όπου δεν λειτουργούν αμιγή ελληνικά σχολεία όλων των βαθμίδων π.χ. δημοτικό ή γυμνάσιο, και στοχεύει στο να προετοιμάσει τους μαθητές ώστε να φοιτήσουν στο ελληνικό σχολείο της περιοχής τους (συνήθως Λύκειο).

Το πρόγραμμα για τη διδασκαλία του κάθε μαθήματος διαμορφώνεται από τους διδάσκοντες με βάση τις διαθέσιμες ώρες διδασκαλίας και τις ανάγκες των μαθητών. Στη διδασκαλία χρησιμοποιούνται τα βιβλία του Ο.Ε.Δ.Β. ή και το ειδικό διδακτικό υλικό που χρησιμοποιείται στα ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας. Στα μη ενταγμένα διδάσκουν εκπαιδευτικοί του Ελληνικού Δημοσίου με απόσπαση.

3.2 Στατιστικά στοιχεία

Στη Γερμανία λειτούργησαν κατά το παρελθόν σχολικό έτος 866 μη ενταγμένα τμήματα ελληνικής μητρικής γλώσσας, τα περισσότερα από αυτά στα κρατίδια της Βάδης-Βυρτεμβέργης (60,05%) και της Βόρειας Ρηνανίας -Βεσφαλίας (13,63%). Το 79,79 % σχεδόν των μη ενταγμένων ήταν τμήματα του Δημοτικού, το 19,75 % τμήματα του Γυμνασίου και μόνο ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 0,46% τμήματα του Λυκείου. Τα μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας συνιστούν ένα ποσοστό που αντιπροσωπεύει το 51,83% στο σύνολο των τμημάτων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Γερμανίας.

Συνολικά 9451 μαθητές φοίτησαν στα τμήματα μητρικής γλώσσας ελληνικής ευθύνης την περσινή σχολική χρονιά. Τα τμήματα του δημοτικού συγκέντρωναν το 81,70% των μαθητών των μη ενταγμένων, τα γυμνασιακά το 18,05% σχεδόν των μαθητών. Στα λυκειακά τμήματα φοίτησε ένα ελάχιστο ποσοστό που ανέρχεται στ 0,25%. Ο μέσος αριθμός των μαθητών ανά τμήμα ήταν 10,9. (αναλυτικά στοιχεία για τα τμήματα και τους μαθητές κατά κρατίδιο και βαθμίδα εκπαίδευσης στον πίνακα 21)

Συγκριτικά με την περσινή σχολική χρονιά στη Γερμανία, μείωση σημείωσε τόσο ο αριθμός των τμημάτων (2,15%) όσο και ο αριθμός των μαθητών (7,26%). Η μεγαλύτερη μείωση, όσον αφορά τα τμήματα, παρατηρήθηκε στη γυμνασιακή βαθμίδα (18,96%) Στην ίδια βαθμίδα παρουσιάστηκε και η μεγαλύτερη μείωση όσον αφορά τον αριθμό των μαθητών (15,42%) (αναλυτικά συγκριτικά στοιχεία στον πίνακα 22).

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Μη ενταγμένα τμήματα μητρική γλώσσας στη Γερμανία
Τμήματα και μαθητές κατά βαθμίδα εκπαίδευσης και ομόσπονδο κρατίδιο.

Ομόσπονδο Κρατίδιο	Τμήματα					Μαθητές				
	Δ	Γ	Λ	Σύνολο	%	Δ	Γ	Λ	Σύνολο	%
Αμβούργο	20	6		26	3,00%	248	70		318	3,36%
Βάδη Βυρτεμβέργη	402	118		520	60,05%	4406	1122		5528	58,49%
Βαθαρία	52			52	6,00%	718			718	7,60%
Βερολίνο	19	7		26	3,00%	190	88		278	2,94%
Βόρεια Ρηνανία-Βεσφαλία	90	24	4	118	16,63%	779	275	24	1078	11,41%
Βρέμη	4	3		7	0,81%	54	17		71	0,75%
Έσση	36	4		40	4,62%	301	65		366	3,87%
Ζάαρλαντ	5			5	0,58%	49			49	,52%
Κάτω Σαξωνία	44	3		47	5,43%	766	34		800	8,46%
Ρηνανία-Παλατινάτο	9			9	1,04%	44			44	0,47%
Σλέσβιχ/Χολστάιν	10	6		16	1,85%	166	35		201	2,13%
Σύνολο	691	171	4	866	100,00%	7721	1706	24	9451	100,00%
Ποσοστό στο σύνολο των μη ενταγμένων	79,79%	19,75%	0,46%			81,70%	18,05%	0,25%		
Ποσοστό στο σύνολο των τμημάτων ελληνικής παιδείας	41,35%	10,23%	0,24%	51,83%		34,22%	7,56%	0,11%	41,89%	

N =Τμήματα Νηπίων Δ =Τμήματα Δημοτικού Γ= Γυμνασιακά τμήματα Λ=Λυκειακά τμήματα

Πίνακας 22

Μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσα
Συγκριτικά στοιχεία σχολ.ετών 1998/1999 και 1999/2000

Σχολικά έτη	Τμήματα				Μαθητές			
	Δ	Γ	Λ	Σύνολο	Δ	Γ	Λ	Σύνολο
1998-1999	660	211	14	885	8085	2017	89	10191
1999-2000	691	171	4	886	7721	1706	24	9451
Μεταβολή	31	-40	-10	-311	-311	-65	-740	
Ποσοστό μεταβολής στο σύνολο των μη ενταγμένων	4,7%	-18,96%	-71,43%	-15,42%	-4,5%	-15,42%	-73,03%	-7,26%

Δ=Τμήματα δημοτικού Γ= Γυμνασιακά τμήματα Λ =Λυκειακά τμήματα

3.3 Φοίτηση

Τη σχολική χρονιά 1999 λειτούργησαν στη Γερμανία τμήματα μητρικής γλώσσας ελληνικής ευθύνης όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης (δημοτικού ,γυμνασίου ,λυκείου).Η πλειονότητα των τμημάτων λειτούργησε σε απογευματινό κύκλο .Για τη διδασκαλία στα μη ενταγμένα τμήματα χρησιμοποιήθηκαν κατα κανόνα αίθουσες των γερμανικών σχολείων Τό πρόγραμμα της εβδομαδιαίας διδασκαλίας του μαθήματος της μητρικής γλώσσας κυμάνθηκε από 2-12 ώρες . Στα περισσότερα τμήματα μητρικής γλώσσας εφαρμόστηκε πρόγραμμα 8 διδακτικών ωρών την εβδομάδα.

Παράλληλα με την διδασκαλία της μητρικής τους γλώσσας οι μαθητές που φοίτησαν στα μη ενταγμένα τμήματα γλώσσας είχαν την ευκαιρία να προσεγγίσουν βιωματικά στοιχεία της ελληνικής παράδοσης και του ελληνικού πολιτισμού, μέσα από τη συμμετοχή τους σε σχολικές εορτές και εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, με την ευκαιρία των εθνικών μας επετείων και των θρησκευτικών εορτών.

Η φοίτηση των μαθητών στα μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας ήταν σε γενικές γραμμές κανονική. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η τακτική φοίτηση παρατηρείται στα τμήματα εκείνα που λειτουργούν με ικανοποιητικό αριθμό μαθητών και σε εκείνα των οποίων οι μαθητές προετοιμάζονται να φοιτήσουν σε αμιγή ελληνικά σχολεία (κυρίως Λύκεια) της περιοχής τους. Στις αντίθετες των περιπτώσεων η φοίτηση των μαθητών είναι αραιή ή διακόπτεται κατά την διάρκεια του σχολικού έτους. Συχνά επίσης παρατηρήθηκε έλλειψη διάθεσης ή και απροθυμία των μαθητών να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία.

Το φαινόμενο αυτό συνδέεται αφενός με τις ιδιαίτερες συνθήκες διεξαγωγής του μαθήματος (απογευματινή διδασκαλία, δυσκολία εφαρμογής συγκεκριμένων αναλυτικών προγραμμάτων και ολοκλήρωσης αυτών), αφετέρου με το ότι η φοίτηση στα τμήματα μητρικής γλώσσας δεν είναι πάντοτε αποτέλεσμα ελεύθερης επιλογής των μαθητών, αλλά πιέσεων που δέχονται τα παιδιά από τους γονείς τους.

Όσον αφορά την επίδοση των μαθητών στα μη ενταγμένα τμήματα, αυτή θα πρέπει να θεωρηθεί γενικά ως ικανοποιητική, αν μάλιστα λάβουμε υπόψη το ξενόγλωσσο κοινωνικό – πολιτιστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν και αναπτύσσονται τα παιδιά, αλλά και τις λοιπές μαθητικές υποχρεώσεις που απορρέουν από την πρωινή φοίτησή τους στα γερμανικά σχολεία. Τα προβλήματα των μαθητών είναι κυρίως γλωσσικά και αφορούν ιδιαίτερα τον γραπτό λόγο.

3.4 Παρατηρήσεις – Προτάσεις

Τα μη ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας αποτελούν μια αναμφισβήτητη προσφορά στα Ελληνόπουλα της Γερμανίας, αυτά που ζούν σε μικρές πόλεις και χωριά, ή σε περιοχές που δεν λειτουργούν ελληνικά σχολεία ή ενταγμένα τμήματα μητρικής γλώσσας. Κι αυτό γιατί με τη λειτουργία τους εξασφαλίζουν στα Ελληνόπουλα αυτά τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν, ως ένα βαθμό, τη μητρική τους γλώσσα και να αναδείξουν την ελληνική πολιτιστική τους ταυτότητα, μέσα από τη γνωριμία και τη βίωση στοιχείων του ελληνικού πολιτισμού.

Ο θεσμός βέβαια των μη ενταγμένων, προς τον οποίο πολλοί ομογενείς προσβλέπουν με μεγάλες προσδοκίες για τη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και της πολιτιστικής ταυτότητας των παιδιών τους παρουσιάζει μια σειρά από αδυναμίες, κυριότερες από τις οποίες είναι οι εξής:

- Απογευματινή διδασκαλία του μαθήματος της μητρικής γλώσσα.
- Τμήματα με υπερβολικά μεγάλο ή υπερβολικά μικρό αριθμό μαθητών
- Έλλειψη ειδικών αναλυτικών προγραμμάτων και ειδικών διδακτικών βιβλίων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες των μαθητών.
- Ελλιπής κατάρτιση διδακτικού προσωπικού σε θέματα διδασκαλίας της μητρικής σε μαθητές με διγλωσσικές -διπολιτιστικές προϋποθέσεις.
- Έλλειψη δυνατότητας για απόκτηση τίτλου γλωσσομάθειας.

Παράλληλα με τους στόχους αυτούς θα πρέπει να επιδιωχθεί η αναβάθμιση της παρεχομένης εκπαίδευσης στα τμήματα της μητρικής, έτσι ώστε να καταστούν αυτά περισσότερο ελκυστικά για τους Έλληνες μαθητές. Προς την κατεύθυνση αυτή μπορούν να συμβάλουν και οι ακόλουθοι παράγοντες:

- Καταρτισμός ειδικών αναλυτικών προγραμμάτων, τέτοιων που να επιτρέπουν την απόκτηση τίτλων γλωσσομάθειας διαφόρων επιπέδων.
- Παραγωγή ειδικού διδακτικού υλικού και αξιολόγηση του ήδη υπάρχοντος.
- Ειδική επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού των τμημάτων μητρικής γλώσσας, κυρίως σε θέματα διδακτικής της μητρικής γλώσσας.

4. Ενταγμένες τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης

4.1 Εισαγωγικά στοιχεία

Ως αποτέλεσμα διμερών συμφωνιών, λειτουργούν σε ορισμένα ομόσπονδα κρατίδια τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης ενσωματωμένες σε γερμανικά σχολεία. Προυπόθεση για τη συγκρότηση και λειτουργία των τάξεων αυτών είναι η ύπαρξη ενός ελάχιστου αριθμού Ελλήνων μαθητών, συνήθως 12 έως 13. Οι Έλληνες μαθητές που φοιτούν στις τάξεις αυτές παρακολουθούν δίγλωσσο πρόγραμμα διδασκαλίας. Στην ελληνική γλώσσα διδάσκονται εκτός από τα μαθήματα ταυτότητας (Ελληνικά, Ιστορία, Γεωγραφία, Θρησκευτικά) και ορισμένα άλλα γνωστικά αντικείμενα από το γερμανικό σχολικό πρόγραμμα: Μουσική, Καλλιτεχνικά, Τεχνολογία, Βιολογία, Χημεία, Φυσική, Πολιτική Οικονομία, ανάλογα με την τάξη. Τα μαθήματα στην ελληνική γλώσσα διδάσκουν Έλληνες εκπαιδευτικοί αποσπασμένοι από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. που προσλαμβάνονται και αμοιβονται από τις γερμανικές αρχές για το διάστημα που υπηρετούν στις ενταγμένες τάξεις. Οι ώρες του ελληνόγλωσσου προγράμματος διδασκαλίας ποικίλουν, συνήθως κυμαίνονται μεταξύ 5 και 12 ωρών την εβδομάδα. Η διδασκαλία στην ελληνική γλώσσα είναι ενσωματωμένη στο πρωινό πρόγραμμα των γερμανικών σχολείων και γίνεται σε γλωσσικά ομοιογενή τμήματα, με Έλληνες δηλαδή μόνο μαθητές. Οι μαθητές βαθμολογούνται και εξετάζονται κανονικά στα μαθήματα που διδάσκονται στην ελληνική γλώσσα και οι επιδόσεις τους σε αυτά επηρεάζουν τη γενική βαθμολογία τους στα μαθήματα. Στις δίγλωσσες τάξεις διατίθενται τα βιβλία του Ο.Ε.Δ.Β. και το ειδικό διδακτικό υλικό που έχει παραχθεί για τη διδασκαλία του μαθήματος της μητρικής γλώσσας. Την εποπτεία των τάξεων δίγλωσσης εκπαίδευσης και την ευθύνη λειτουργίας τους φέρουν οι γερμανικές εκπαιδευτικές αρχές.

4.2 Στατιστικά στοιχεία

Κατά το παρελθόν σχολικό έτος λειτούργησαν στη Γερμανία 77 τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης, 47 της πρωτοβάθμιας (61,04%) και 22 της δευτεροβάθμιας (γυμνασιακές) (28,6%). Στις τάξεις αυτές φοίτησαν 992 Έλληνες μαθητές. Από αυτούς 693 69,86% φοίτησαν στις τάξεις του δημοτικού και 249 (25,10%) στις τάξεις του Γυμνασίου και 50 μαθητές σε λυκειακές τάξεις στη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία και ποσοστό (5%) Ο μέσος αριθμός των μαθητών ανά τάξη ήταν 12,9.

Οι δίγλωσσες τάξεις συνιστούν ένα ποσοστό 4,6% στο σύνολο των τμημάτων ελληνικής παιδείας της Γερμανίας και οι μαθητές που φοιτούν σε αυτές ένα ποσοστό 4,40% στο σύνολο των Ελλήνων μαθητών που λαμβάνουν ελληνική παιδεία στη Γερμανία.

Τάξεις δίγλωσσας εκπαίδευσης λειτουργήσαν στη Βάδη-Βυρτεμβέργη, στη Βαυαρία ,και στη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία (αναλυτικά στοιχεία για τις δίγλωσσες τάξεις στον πίνακα 23).

Συγκριτικά με την περσινή σχολική χρονιά ο αριθμός των δίγλωσσων τάξεων παρουσίασε μείωση της τάξης του 6% όπως επίσης και ο αριθμός των μαθητών που φοίτησαν σε αυτές παρουσίασε μείωση σε ποσοστό σχεδόν 16% Έτσι συνεχίστηκε η φθίνουσα πορεία που παρουσιάζει η συγκεκριμένη μορφή εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια.(Πίνακας 24)

Πίνακας 23
Ενταγμένες τάξεις δίγλωσσας εκπαίδευσης στη Γερμανία

Ομόσπονδο Κρατίδιο	Τμήματα					Μαθητές				
	Δ	Γ	Λ	Σύνολο%		Δ	Γ	Λ	Σύνολο %	
Βάδη- Βυρτεμβέργη	19	16		35	45,45%	257	184		441	44,46%
Βαυαρία	24			24	31.17%	392			392	39,52%
Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία	4	6	8	18	23,38%	44	65	50	159	16,03%
Σύνολο	47	22	8	77	100,00%	693	249	50	992	100,00%
Ποσοστό στο σύνολο των ενταγμένων	61,04%	28,57%	10,39%			69,86%	25,10	5,04%		
Ποσοστό στο σύνολο των τμημάτων ελληνικής παιδείας	2,81%	1,32%	,048	4,61%		3,07%	1,10	0,22%	4,04%	

Δ Τμήματα= δημοτικού Γ= Γυμνασιακά τμήματα Λ =Λυκειακά τμήματα

Πίνακας 24
Ενταγμένες τάξεις δίγλωσσας εκπαίδευσης
Συγκριτικά στοιχεία σχολικών ετών 1998/1999 και 1999 /2000

Σχολικά έτη	Ενταγμένες τάξεις				Μαθητές			
	Δ	Γ	Λ	Σύνολο	Δ	Γ	Λ	Σύνολο
1998-1999	50	32		82	830	356		1186
1999-2000	47	22	8	77	693	249	50	992
Μεταβολή	-3	-10	8	-5	-137	-107	50	-194
Ποσοστό μεταβολήςστο σύνολο των ενταγμένων τάξεων	-6,00%	-31,25%		-6,10%	-16,51%	-30,06%		-16,36%

Δ = Τμήματα δημοτικού Γ= Γυμνασιακά τμήματα Λ =Λυκειακά τμήματα

4.3 Λειτουργία των ενταγμένων τάξεων δίγλωσσης εκπαίδευσης

Οι τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης λειτούργησαν τη σχολική χρονιά που πέρασε χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Η διδασκαλία οργανώθηκε στα πλαίσια του πρωινού σχολικού προγράμματος, εφαρμόστηκε δε κανονικά το δίγλωσσο αναλυτικό πρόγραμμα. Για τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας διετεθήσαν βιβλία του Ο.Ε.Δ.Β.

4.4 Προτάσεις – Παρατηρήσεις

4.5 Στα πλεονεκτήματα των ενταγμένων τάξεων δίγλωσσης εκπαίδευσης συγκαταλέγονται :

- Η δυνατότητα που παρέχουν στους Έλληνες μαθητές να παρακολουθούν ελληνόγλωσσο πρόγραμμα ενταγμένο στο κανονικό πρωινό πρόγραμμα των σχολείων, με ικανοποιητικές πολλές φορές ώρες διδασκαλίας στη μητρική τους γλώσσα.
- Η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των δίγλωσσων τάξεων από τις γερμανικές εκπαιδευτικές αρχές που έχουν την εποπτεία τους.
- Η φοίτηση των μαθητών σε σύγχρονα διδακτήρια, που διαθέτουν όλα τα σύγχρονα εποπτικά μέσα διδασκαλίας.

Παρά τα θετικά αυτά χαρακτηριστικά οι τάξεις δίγλωσσης εκπαίδευσης ακολουθούν φθίνουσα πορεία (βλέπε συγκριτικά στοιχεία) Έτσι, για παράδειγμα οι ενταγμένες γυμνασιακές τάξεις στα σχολεία του Mannheim και του Backnang έχουν κλείσει. Το επόμενο έτος θα λειτουργούν μόνο σε 5 (πέντε) σχολεία. Η βασικότερη αιτία του φαινομένου αυτού είναι η αριθμητική προπόθεση των 12 έως 13 μαθητών, που πρέπει να ισχύει προκειμένου να εγκρίνουν οι γερμανικές αρχές τη συγκρότηση μιας δίγλωσσης τάξης. Ο όρος αυτός, σε συνδιασμό με το γεγονός ότι η γερμανική δευτεροβάθμια διαρθρώνεται σε τρεις τύπους σχολείων (Hauptschule, Realschule, Gymnasien), αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης μορφής εκπαίδευσης, ιδιαίτερα στις βαθμίδες πέραν της στοιχειώδους, δηλαδή πέραν της Δ' τάξης του Δημοτικού, και την ολοκλήρωσή της με την απόκτηση απολυτηρίου τίτλου. Η αδυναμία αυτή, σε συνδιασμό και με την δυσπιστία των Ελλήνων γονέων προς τη συγκεκριμένη μορφή εκπαίδευσης, οδηγεί σε σταθερή μείωση του αριθμού των μαθητών των δίγλωσσων τάξεων, η οποία με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση των ωρών διδασκαλίας στην Ελληνική γλώσσα και σε συγκρότηση ανομοιογενών τμημάτων, με μαθητές διαφόρων τάξεων και διαφορετικού επιπέδου γνώσης της ελληνικής, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά το επιδιωκόμενο παιδαγωγικό αποτέλεσμα, αλλά και γενικότερα υπονομεύει την επιτυχή ανάπτυξη του μοντέλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

1 Εκπαιδευτικό προσωπικό

Τις ανάγκες των Ελληνικών σχολείων και των τμημάτων μητρικής γλώσσας της Γερμανίας σε διδακτικό προσωπικό καλύπτουν, τρεις κατηγορίες εκπαιδευτικών

α. Έλληνες δημόσιοι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με απόσπαση.

β. Συμβασιούχοι Έλληνες και Γερμανοί εκπαιδευτικοί της γερμανικής γλώσσας

γ. Ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί που προσλαμβάνονται και μισθοδοτούνται από τη γερμανική πλευρά.

Τη σχολική χρονιά που πέρασε, δίδαξαν σε μονάδες Ελληνόγλωσσας εκπαίδευσης της Γερμανίας 1062 συνολικά εκπαιδευτικοί χωρίς στον αριθμό αυτό να συμπεριλαμβάνονται και οι 36 εκπαιδευτικοί που στελέχωσαν τα Γραφεία Συντονιστών Εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα 834 Δημόσιοι εκπαιδευτικοί (78,53%) 200 ιδιωτικοί (18,83%) και 28 συμβασιούχοι εκπαιδευτικοί της Γερμανικής γλώσσας (2,64). Από το σύνολο των εκπαιδευτικών 46 (4,3%) ήταν νηπιαγωγοί, 510 (48 %) δάσκαλοι και 506 (47,6 %) καθηγητές διαφόρων ειδικοτήτων.

(πίνακας 25)

Πίνακας 25

Εκπαιδευτικοί κατά βαθμίδα εκπαίδευσης

Βαθμίδα εκπαίδευσης	Δημόσιοι	Ιδιωτικοί	Συμβασιούχοι	Σύνολο	Ποσοστό
Νηπιαγωγοί	46			46	4,33%
Δάσκαλοι	358	152		510	48,02%
Καθηγητές	430	48	28	506	47,65%
Σύνολο	834	200	28	1062	
Ποσοστό	78,53%	18,83%	2,64%	100,00%	100,00%

Ο κύριος όγκος των εκπαιδευτικών συγκετρώθηκε στις μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Βόρειας Ρηνανίας -Βεστφαλίας (326 εκπαιδευτικοί και ποσοστό 30,70%) της Βάδης – Βυρτεμβέργης (296 εκπαιδευτικοί και ποσοστό 27,87%) και της Βαυαρίας (258 εκπαιδευτικοί και ποσοστό 24,29%). Αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 26.

Πίνακας 26
Διδακτικό προσωπικό ελληνικών σχολείων και
τμημάτων ελληνικής μητρικής γλώσσας

Ομόσπονδο Κρατίδιο	<i>Δημόσιοι</i>	<i>Ιδιωτικοί</i>	<i>Συμβασιούχοι</i>	<i>Σύνολο</i>	<i>Ποσοστό</i>
<i>Αμβούργο</i>	22	2	1	25	2,35%
<i>Βάδη Βυρτεμβέργη</i>	286	5	5	296	27,87%
<i>Βαυαρία</i>	175	73	10	258	24,29%
<i>Βερολίνο</i>	44		1	45	4,24%
<i>Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία</i>	246	70	10	326	30,70%
<i>Βρέμη</i>	3			3	0,28%
<i>Έσση</i>	35	31	1	67	6,31%
<i>Ζάαρλαντ</i>	2			2	0,19%
<i>Κάτω Σαξωνία</i>	13	15		28	2,64
<i>Ρηνανία –Παλατινάτο</i>	3	4		7	0,66%
<i>Σλέσβιχ-Χολστάιν</i>	5			5	0,47%
<i>Σύνολο</i>	834	200	28	1062	100%

Συγκριτικά με το προηγούμενο σχολικό έτος ο αριθμός των εκπαιδευτικών μειώθηκε κατά 39 (3,54%) Ειδικότερα ο αριθμός των καθηγητών μειώθηκε κατά 90 (15,1%) ενώ ο αριθμός των δασκάλων αυξήθηκε κατά 48 (10,4%)όπως επίσης και ο αριθμός των νηπιαγωγών κατά 3 (7%)

Μείωση του αριθμού των εκπαιδευτικών που στελεχώνουν τις μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης παρατηρήθηκε στα περισσότερα ομόσπονδα κρατίδια Το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης σημειώθηκε στα ομόσπονδα κρατίδια του Σλέσβιχ/ Χολστάιν κατά (16,67%) του Αμβούργου κατά (10,71 %),ενώ αύξηση παρουσίασε ο αριθμός των εκπαιδευτικών στη Ρηνανία-Παλατινάτο (250%),στο Ζάαρλαντ (100%) και στην Έσση (97,06%) (αναλυτικά στοιχεία στον πίνακα 27)

Η μείωση του συνολικού αριθμού των εκπαιδευτικών θα πρέπει να συνδεθεί αφενός με τη μείωση των τμημάτων στις μονάδες ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Γερμανίας, αφετέρου με τον εξορθολογισμό των αναγκών των σχολικών μονάδων σε διδακτικό προσωπικό.

Πίνακας 27
Διδακτικό προσωπικό ελληνικών σχολείων
Και τμημάτων μητρικής γλώσσας

Ομόσπονδο Κρατίδιο	Σχολικό έτος 1998-1999	Σχολικό έτος 1999-2000	Μεταβολή	Ποσοστό
Αμβούργο	28	25	-3	-10,71%
Βάδη Βυρτεμβέργη	323	296	-27	-8,36%
Βαυαρία	283	258	-25	-8,83%
Βερολίνο	41	45	4	9,76%
Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία	351	326	-25	-7,12%
Βρέμη	3	3	0	0,00%
Έσση	34	67	33	97,06%
Ζάαρλαντ	1	2	1	100,00%
Κάτω Σαξωνία	29	28	-1	-3,45%
Ρηνανία -Παλατινάτο	2	7	5	250,00%
Σλέσβιχ-Χολστάιν	6	5	-1	-16,76%
Σύνολο	1101	1062	-39	-3,54%

2. Γραφεία εκπαίδευσης

Η εκπαίδευση στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στελεχώνεται από τα παρακάτω γραφεία εκπαίδευσης:

Βερολίνου	Γραφείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Γραφείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
Μονάχου	Γραφείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Γραφείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
Ντύσελντορφ	Γραφείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Γραφείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
Στουτγκάρδης	Γραφείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Γραφείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
Φρανκφούρτης	Γραφείο εκπαίδευσης

Τα γραφεία αυτά στελεχώνονται από 9 συντονιστές και 36 εκπαιδευτικούς και διοικητικούς υπαλλήλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

1. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Σήμερα πολλοί είναι αυτοί που αμφισβητούν την ανάγκη ύπαρξης των σχολείων αυτών. Κυρίως στο πλαίσιο της Ε.Ε. υποστηρίζουν τη σύγχρονη αντίληψη για τη δημιουργία πολυπολιτισμικής ταυτότητας των νέων. Αξίζει να δούμε τι σημαίνει αυτό και να εξετάσουμε σε βάθος που μπορεί να οδηγήσει μια τέτοια αντίληψη. Καταρχάς δεν σημαίνει καμιά ταυτότητα. Είναι βεβαίως γνωστοί οι λόγοι που από πολλές πλευρές προπαγανδίζεται μια τέτοια προοπτική. Ακριβώς γιατί με τον τρόπο αυτό μπορούμε ευκολότερα να παρασύρουμε τον πολίτη της Ευρώπης του αύριο σε συμπεριφορές και στάσεις ζωής ,χωρίς ειρμό και συνοχή και κυρίως χωρίς αξίες και ιδανικά. Άποψή μου είναι πως ο πολίτης του αύριο θα πρέπει να διαθέτει και μάλιστα ισχυρή προσωπικότητα για να είναι παρών σε ό,τι η σύγχρονη κοινωνία του επιφυλάσσει. Επίσης το πολύπολιτισμικό μοντέλο προβάλλεται από τις ισχυρές ομάδες-χώρες ,σε επίπεδο Ευρώπης ,γιατί γνωρίζουν πως εκείνες θα είναι που θα βγούν κερδισμένες ,μια και έχουν τη δυνατότητα και τα μέσα να είναι παρόντες σε κάθε επίπεδο της σύγχρονης ζωής καθώς και να επιβάλουν τις δικές τους θέσεις, συνήθειες, πολιτικές.

Σε καμιά περίπτωση δεν υποστηρίζω την απομόνωση ούτε παρασύρομαι σε εθνικιστικές κορώνες. Θεωρώ όμως πως κάθε άνθρωπος κρύβει μέσα του την ανάγκη να αποτελέσει φυσική συνέχεια μιας πορείας που τον προσδιορίζει ,ενώ ταυτόχρονα του δίνει την δυνατότητα να συγκρίνει και να επιλέξει μέσα από τις πληροφορίες που φτάνουν σε αυτόν και που εξ' ορισμού είναι στις μέρες μας άπειρες. Θεωρώ πως κάθε άνθρωπος και βεβαίως ο σημερινός νέος πρέπει να λειτουργεί, όχι ως μια μαγνητοταινία στην οποία μπορούμε να περάσουμε όποια πληροφορία θέλουμε ,αλλά πως αποτελεί μια προσωπικότητα που με την ανατροφή του ,την καταγωγή του μεταφέρει αξίες και συμπεριφορές που είναι σε θέση να δώσουν νόημα και ουσία στη ζωή του. Πιστένω ακόμη, πως για να μπορέσει να εκτιμήσει και να επεξεργαστεί τις επιρροές που δέχεται θα πρέπει να έχει τα κριτήρια αξιολόγησης των πολιτιστικών στοιχείων και φορτίων με τα οποία έρχεται σε επαφή.

Για τον λόγο αυτό θεωρώ πως αν αποτελεί στόχο μας η δημοκρατική διαπαιδαγώγηση και η ολόπλευρη ανάπτυξη του νέου ανθρώπου, θα πρέπει να φροντίσουμε για την καλή γνώση τις ιστορίας του και του πολιτισμού του, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα την κριτική του ικανότητα και δίνοντάς του την ευκαιρία να επιλέξει ο ίδιος τους παράγοντες που θα υιοθετήσει και στους οποίους θα στηρίξει τη ζωή του.

Συμπληρωματικό επιχείρημα στο παραπάνω σκεπτικό αποτελεί το γεγονός ,πως όλες αυτές οι χώρες που εκπορεύουν το πολυπολιτισμικό μοντέλο ,όπως για παράδειγμα η Γερμανία ,δημιουργεί σχολεία σε όλες τις χώρες για να καλύψει ,όχι μόνο τους γερμανικής καταγωγής αποδήμους, αλλά προσπαθώντας να προσελκύσει και ντόπιους ,όχι βεβαίως για να καλλιεργήσει πολυπολιτισμικές συνειδήσεις αφού το πρόγραμμα είναι γερμανικό.

Προτάσεις

Λαμβάνοντας υπόψη τη δομή της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, τις συνθήκες, τις ιδιαιτερότητες και τις επιδιώξεις των Ελλήνων μαθητών θεωρώ πως καθένας από τους τύπους σχολείων καλύπτει και διαφορετικές ανάγκες και επείγει η αναβάθμιση όλων των τύπων.

Αμιγή Ελληνικά Σχολεία.

Αποτελούν τα μοντέλα αιχμής μια και συγκεντρώνουν όπου υπάρχουν, το μεγαλύτερο αριθμό μαθητών. Τα τελευταία χρόνια δημιουργήθηκαν πολλές αναστατώσεις, με αφορμή την διαφοροποίηση του νομικού πλαισίου που καθόριζε τον τρόπο εισαγωγής στα ΑΕΙ και ΤΕΙ. Πρέπει να τονιστεί, πως με τη συμμετοχή και πολλές φορές την πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών ξεπέρασαν τα σχολεία αυτά την περίοδο κρίσης και οργανώθηκαν καλύτερα.

- Λειτουργούν όμως ακόμη σε κτίρια απαράδεκτα για τα σύγχρονα δεδομένα και αρκετά απο αυτά σε διπλή βάρδια
- Σημαντικό έλλειμα παρουσιάζεται στη διδασκαλία της πληροφορικής
- Είναι αναγκαία η αναδιάταξη των σχολικών μονάδων και η ίδρυση αμιγών Δημοτικών, Γυμνασίων, Λυκείων με τρόπο ορθολογικότερο και με βάση τη σωστή γεωγραφική τους τοποθέτηση(περιοχή Βάδης Βυρτεμβέργης, Αμβούργου, Κάτω Σαξωνίας).

Τμήματα μητρικής γλώσσας

Δυστυχώς τα σχολεία αυτά συνεχώς συρρικνώνονται και υποβαθμίζονται. Επανειλημένα έχει τονισθεί η ανάγκη συγγραφής βιβλίων προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις στις προσλαμβάνουσες και τις δυνατότητες των παιδιών που μαθαίνουν τη μητρική τους γλώσσα εκ των πραγμάτων ως ξένη γλώσσα. Τα τελευταία χρόνια τα σχολεία αυτά κλείνουν κυρίως λόγω της έλλειψης διδακτικού προσωπικού, που όταν αποσπάται, έχει πλέον αποδιοργανωθεί και διαλυθεί το συγκεκριμένο τμήμα.

- Αναβάθμιση και καλύτερη οργάνωση με έκδοση βιβλίων.
- Ίδρυση και επαναλειτουργία Τμημάτων Μητρικής Γλώσσας.
- Εισαγωγή του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών ώστε να μπορούν όσοι μαθητές το επιθυμούν να παρακολουθούν στη συνέχεια το Λύκειο.
- Εκτός από τη γλώσσα ως μάθημα θα πρέπει να διδάσκεται και η ορολογία της φυσικής και των μαθηματικών για να έχουν ολοκληρωμένη γνώση της Ελληνικής.
- Κατάρτιση αναλυτικών προγραμμάτων για τα τμήματα αυτά.

Ενταγμένες τάξεις

Οι τάξεις αυτές λειτουργούν με αρκετά προβλήματα μέσα στα γερμανικά σχολεία. Γεγονός πάντως είναι πως οι θέσεις που κλείνουν δεν ανανεώνονται και βεβαίως εδώ χρειάζεται πολιτική παρέμβαση και διακρατικές συμφωνίες. Θα πρέπει να ενισχυθούν τα ελληνικά και να διδάσκονται σε τέτοιο βαθμό που να επιτρέπεται μια σωστή και ενός υψηλού επιπέδου γνώση της γλώσσας μας.

Μαθητικά θέματα

- Άμεση συγγραφή με συμμετοχή των εκπαιδευτικών, καταλλήλων διδακτικών βιβλίων που να υπηρετούν το πνεύμα των ειδικών αναγκών και των συνθηκών που επικρατούν στο εξωτερικό.
- Αναλυτικά προγράμματα για τα Γ.Τ.Μ.Γ.
- Εισαγωγή του μαθήματος της πληροφορικής σε όλα τα σχολεία.
- Ανώτερος αριθμός μαθητών κατά τμήμα 15 Επισημαίνεται η πρακτική αδυναμία ενισχυτικής βοήθειας λόγω αποστάσεων και του χρόνου που χρειάζονται οι μαθητές για να έρθουν στο σχολείο.
- Να επανέλθει η αναγνώριση της παρακολούθησης των Γ.Τ.Μ.Γ. για την εγγραφή στο ελληνικό σχολείο.
- Όλα τα σχολεία να λειτουργήσουν σε πρωινή βάρδια.

Διδακτικό προσωπικό

- Εξετάσεις κατά τον μήνα Νοέμβρη και έγκαιρη γνωστοποίηση των αποσπάσεων, μέσα στο μήνα Γενάρη, για να αποφεύγονται οι μετακινήσεις της τελευταίας στιγμής.
- Οι θέσεις των γραφείων να καλύπτονται από εκπαιδευτικούς διαφορετικών ειδικοτήτων από τους υπάρχοντες πίνακες και με βάση τη μοριοδότηση.
- Άμεση επιλογή Διευθυντών σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του νόμου 2431/96 με την υπογραφή των απαιτούμενων Υπουργικών αποφάσεων.
- Να χρηματοδοτηθεί η οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων.
- Να δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής στα Ευρωπαϊκά προγράμματα όπως και στην Ελλάδα.
- Διορισμός ομογενών, ως Γραμματέων στα αμιγή σχολεία, με πλήρη απασχόληση.
- Να οργανωθεί συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και πριν την αποσπασή τους και κατά την διάρκεια της πενταετίας. Υπογραφή συμφωνιών με Ινστιτούτα της Γερμανίας για επιμόρφωση σε θέματα παιδαγωγικής, ψυχολογίας, διδακτικής.

Βασικός στόχος θα πρέπει να είναι η διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας και η προσέγγιση του ελληνικού στοιχείου. Η γνώση του πλούτου που η ελληνική παράδοση περιέχει είναι ικανή να στηρίζει το σύγχρονο άνθρωπο καλλιεργώντας μια σκέψη που εξασφαλίζει την κριτική άποψη και τη συνειδητή παρουσία στα σύγχρονα διακυβεύματα της επιστήμης, της τέχνης, του πολιτισμού. Θωρακίζει ταυτόχρονα τους αποδήμους Έλληνες με αξίες και ανθρώπινα ιδανικά.

Πηγές Πληροφοριών και στοιχείων

1. ΥΠ.Ε.Π.Θ.
 - ΔΙ.Π.Ο.Δ.Ε
2. Νομοθεσία
 - Νόμος 1351/83
 - Νόμος 2413/95
3. Πρεσβεία Γερμανίας.
 - Γενικά Προξενεία
 - Γραφεία Συντονιστών
4. Ομοσπονδία Ελληνικών Κοινοτήτων
5. Ελληνικές Κοινότητες
6. Ομογενειακός τύπος (Μεταναστευτικά Νέα)

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΙΣΑΓΟΓΗ

[illegible]

NTY KON

9901

10203

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

* 0 9 9 0 1 *